

รายงานการประชุมสภาวาระรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๖๑

วันอังคารที่ ๑๗ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ณ พระที่นั่งอภิเศกมณฑลพิธี

เริ่มประชุมเวลา ๙.๓๕ นาฬิกา

ประธานสภาวาระรัฐธรรมนูญ : ฉันมีมติมาชิกมาประชุม ๑๑๒ คน เป็นองค์ประชุมแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดประชุม พิจารณาระเบียบการที่ค้างมาความคำแปรญัตติ มาตรา ๓๓๗ ทวิ ผู้สนับสนุน ขุนประเสริฐราช

ขุนประเสริฐศุภมาตรา : ข้าพเจ้าขอสนับสนุนผู้แปรญัตติ แต่ก่อนอื่นข้าพเจ้าขอออกตัวว่าข้าพเจ้าไม่มีส่วนได้เสียในเรื่องนี้ เพราะข้าพเจ้าไม่ใช่ข้าราชการประจำหรือกรมการเมือง เป็นแต่เพียงลูกจ้าง แต่บังเอิญสนใจอยู่ในกฎหมายระเบียบเรื่องมานาน เมื่อวานก่อนนี้ พึงคิดทูลเกล้าฯ ยื่น ๒ ข้อ ที่ฝ่ายกรรมาธิการแถลงบอกว่า ดูเหมือนจำนงอย่างนั้นแล้วจะเกิดอำนาจ ๔ ขัน ข้าพเจ้าก็บอกว่าการแบ่งงานที่เรียก่าคือ ขันออฟเฟดเมอริ หรือ ขันออฟเฟดเดอร์ ผิดกัน ในเรื่องงานบริหาร แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือประเภทกรเมืองและฝ่ายการประจำ เพราะฉะนั้นการทูลเกล้าฯ ให้เป็นบัญญัติยากในเรื่องแบ่งอำนาจ มันไม่อยู่ในคำวาทะ การแบ่งงานเหมือนกับแบ่งเขตแดน รู้ว่าถ้าแดนตรงไหนตรงมีเขตไว้ให้เขาจริงๆ คงจะมีอำนาจตามดินแดนได้อย่างไร ข้าพเจ้าเห็นว่าญัตติฉบับนี้ คงจะได้แบ่งการเมืองกับประจำให้รู้ว่าจะยุติตรงไหนกัน แต่

๑๕๗

LIRT

ไม่เด็ดขาด ไม่เป็นไปได้อีก แต่ต้องมีความหมายเชิงจกนึ่งซึ่งกฎหมายลูกบท
จะได้อำนาจไป กฎหมายรัฐธรรมนูญจึงต้องวางแม่บทไว้ เพราะฉะนั้นการ
ที่จำไม่เขียนในรัฐธรรมนูญไม่ใช่เขียนทั้งหมด แม่บทเดียวกันกับกฎหมาย
อื่นหลัง แต่ทว่าไม่มีผลย้อนหลัง อย่างกฎหมายอาญาบอกกล่าวให้มี
ผลย้อนหลังบางเรื่อง มีในหลักการที่เขียนอย่างนี้ ข้าพเจ้าคิดว่าคำนี้ไม่
ถูกต้อง

อีกอย่างหนึ่งบอกกล่าว ถ้าหากว่าเขียนเช่นนี้แล้ว ข้าราชการที่มา
ประจำ นับตั้งแต่ หน่วยงานราชการจนถึง ปลัดกระทรวงก็ไม่กล้า รัฐมนตรี นั้น
ความกลัวคืออะไร คนเราต่างคนต่างมีหน้าที่ ในกรอบของตัว กลัว
หน้าที่ จะไปกลัวคนทำไม เหมือนพนักงานเคี้ยวหมากฝรั่งได้มี
ตำแหน่งต้องอ่านระเบียบข้าราชการพลเรือนเพื่อสอบได้ เสียเวลาเสียเงิน
เสียทองสอบตกคงเท่าไร แต่ไม่ให้เข้ามามีความรู้บ้างหรือว่านายของเขา
เอง ตามหน้าที่ในกฎหมายมีเขตอยู่แค่นี้ ถ้าตั้งผิดหนวกมากไม่ใช่
เป็นคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมาย และกฎหมายที่ข้าพเจ้าอ้างมาแล้ว
กฎหมายเก่าก็มีต้นฉบับที่ข้าพเจ้า กฎหมายนี้ถ้าผู้สงสัยไม่เห็นด้วยผู้ใหญ่ก็
ให้หักท้วงไปก่อน แล้วเสนอไปเป็นลายลักษณ์อักษรไปตามลำดับ เพราะ
ฉะนั้นเราจึงกลัวด้วยความคิดว่า ถ้าคนหนึ่งเขียนเองมาเองว่าระเบียบ
ไปไม่ได้ ถ้าดีมากก็ได้มากจนออก เพราะฉะนั้นในข้อที่ว่าถ้าเขียนได้
อย่างนี้แล้ว แต่ก่อนนักถ้อยคำของรัฐมนตรีตัวเอกได้เขียนก็กลายเป็นว่าไม่ถ้อย
ข้าพเจ้าก็เห็นว่าไม่ใช่เรื่องของระเบียบแบบแผน ที่เรามาร่วมรัฐธรรมนูญ
ที่เรามาร่วมระเบียบแบบแผน ระเบียบแบบแผนลายลักษณ์อักษร แม่บท
ลูกบทอะไรต่างๆ คือรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติกา
จนถึงคำสั่งการต่างๆตามนั้น มีระเบียบแบบแผนเป็นอันๆ ไป ใครจะ
ตั้งงานผิดระเบียบไปไม่ได้

ทั้งคำว่ารับผิดชอบพวคนั้นว่า ฝ่ายประจำไม่ต้องรับผิดชอบเลย

ถ้ามาครบหรือในที่สุดก็ได้ ถ้าเขาทำงานเท่าเขาผลิตเหมือนกันทั้งทางอาหารและทางปกครองในพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือนด้วย มันคืองานของรัฐมนตรีที่จะไปคุมงานให้คิดเหมือนอย่างที่เป็นผู้ถือหุ้น ส่วนของบริษัท เมื่อก่อนว่าผู้ถือหุ้นไม่ได้เห็นส่วนก็ไปตรวชมบัญชีได้ หรือจะไปดูที่หอทะเบียนหุ้นส่วนก็ได้ แต่ผู้ถือหุ้นส่วนนี้ไม่ได้ไปยุ่งด้วยเลย ถ้าผลิตกันเป็นต้น ๆ ถ้าขาดกรมวิเทศมนตรี อาจารย์คงกะทิ ตาม เบ็ญจมาภิราชมัตถเจน เราจึงดำเนินงานได้ ที่รัฐมนตรีควบคุมข้าราชการฝ่ายประจำไม่มัตถเจน แต่ว่าคงแต่ปลัดกระทรวงคงโทษผู้เสนอเป็นชนๆ ห่วงศกษชาติอยู่เดี๋ยวนี้คือการ ได้คนดีมาหาไว้ก็ทำงานไม่ได้ได้ ถ้ามีระเบียบเสียให้แน่นอนแล้วมันเกิดความมั่นคง ให้ฝ่ายปลัดกระทรวงขอปรับหัวหน้าแผนกไปหมดก็เคย และให้รัฐมนตรี ควบคุมความมั่นคง ข้าราชการกรรมาธิการรัฐมนตรี ฉะนั้นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายจะระเบียบแบบแผนทางการเมือง ท่านต้องทำตามสัมมุติว่าข้าราชการประจำจะถือว่าทำงาน ซึ่งมีผิดตาม ทศกักรท มีอยู่ในรัฐธรรมนูญและออกบทมีอยู่ในกฎกระทรวงหรืออะไร เราจะเห็นว่าการมีหน้าที่เงิน ไปก่อน แต่เกิดการขัดกันขึ้นแล้ว เรื่องนี้ก็เข้าไปสู่ข้อมนตรีหรือตุลาการก็ได้ แต่อย่าให้อำนาจไปปลัดคิดเงินเดือนเขาได้แยกเรื่องทั้งหมด ท่านบางคนอาจจะเข้าใจว่าถ้าแบ่งแ่งงานรัฐมนตรีเอาที่ใหม่มาทำ ข้าพเจ้าก็รู้สึกมาว่า รัฐมนตรีไม่รู้จักงานอะไร ข้าพเจ้าว่ามีเขอะแอะที่เดียว เช่นอย่างประมอดรัชฎาภร อย่างที่เรียกว่าเก็บภาษีอากรอยู่เดี๋ยวนี้ใครเป็นคนเก็บ ถ้าไม่รัฐมนตรีไม่ไปเก็บเอง ต้องอาศัยกองทหารถึงขอพิงซ์เซอร์ ก็อาศัยข้าราชการประจำ นั่นเป็นนโยบายเศรษฐกิจที่แท้จริงหรือ ไม่มีทหารหน้าชาย หรือเก็บภาษีผลิตผลกับหรือ ไม่ใช่อย่างเก็บภาษีมรดกอย่างเดียว แต่ไปเรียกเก็บเสียอย่างคดกึ่งเดียนั้นเป็นเรื่องที่ รัฐมนตรีจะต้อง ไปนั่งคิดหา วิธีเก็บให้มัตถเจนนโยบายที่ รัฐมนตรีจะต้องทำทางหมดคงที่แต่คงตั้งทรวงวิเทศมนตรี มีอันหนึ่งกั้นนั้นอาจจะตั้ง

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไป โดยวิธีเช่นนี้ ถ้าหากหนึ่งด้วยพหุ หรือไม่ใช่โดยบอก
 ว่า หนึ่ง หนึ่งเป็นประพจน์ งานที่ซ้ำจากโศกหนึ่งไปอีกโศกหนึ่งเป็นเวลาเดือน
 หนึ่ง ตาม ๖๒ ใช้เป็นเวลาหนึ่งปี หรือผู้มนตรีจะต้องไปตามปลัดกระทรวง
 อัจฉริยะใหม่ ถ้าปลัดกระทรวงบอกอัจฉริยะ รัฐมนตรีจะต้องไปตรวจดู
 หนังสือฉบับหนึ่งต่าง ๆ ว่าจริงหรือไม่เพราะเหตุไร เจ็ดคนจึงงานกันจะตั้งขึ้น
 นิตของงานของรัฐมนตรี รัฐมนตรีมีอำนาจทำได้มากเพราะกติกาก่อนเรื่อง
 ดำเนิน ถ้าผิดเส้นทางทางราชการ ก็ถ้าพอ แต่โดยหลักกฎหมายงาน
 ของรัฐมนตรีอย่างอื่นจะกล่าวด้วยเปรียบจำมีชดถกมากเท่าไรที่จะทำ
 ประธานสภาว่า รัฐธรรมนูญ : ผู้ตั้งตัวกันด้วยผู้ตั้ง

๒๐.๕๗ น.

พล.ร.ต. เล็ก สุนทร ร.ม. : ข้าพเจ้าก็อยากจะได้คำเป็นของ
 ที่ ๒ เพราะเหตุว่าข้าพเจ้ายืนยันนอกว่า ในการจะบัญญัติออกม
 อย่างนี้จะตั้งฐานันดรที่ ๕ ขึ้นอย่างแน่นอนไม่มีปัญหา ฐานันดรที่ ๔
 ก่อนนั้นเป็นแต่เพียง “เสดไต” คือหนึ่งด้วยพหุ ไม่ใช่เป็นของแน่นอน ที่
 นหนึ่งด้วยพหุจะกลายเป็นฐานันดรที่ ๕ ข้าราชการบริวารจะกลายเป็น
 ฐานันดรที่ ๔ นั้นข้าพเจ้าขอรับรองและยืนยันว่าจะเกิดขึ้นแต่ไม่มีปัญหา
 อย่างไร เพราะเหตุอย่างไร การควบคุมตั้งกำหนดโดยหมายเมื่อกันทวิรัฐมนตรี
 จะควบคุมได้คล้าย ๆ กันเป็นการตั้งสิ่งซึ่งจะเรียกอัจฉริยะรูป คือว่า
 ที่ไหนใกล้ ที่ไหนไม่ไกลอะไรต่าง ๆ แต่มีมารายงานปลัดกระทรวงคล้าย
 เป็นนาย ก็หมายความว่าปลัดกระทรวงคอยรับทราบกระทัของรัฐมนตรี รัฐ
 มंत्रीก็ตั้งควบคุม กระทรวงนั้น กระทรวงนั้น คล้าย ๆ ไปตั้ง กระทรวง ปลัด
 กระทรวงว่า หนึ่งอย่างใดหนึ่งอย่างไร ไม่ใช่การบริหารราชการแผ่นดิน
 ดังที่เขาบัญญัติกันอยู่ เพราะเหตุว่าบัญญัติที่รับตรง
 ซึ่งข้าพเจ้าเชื่อแน่ว่า ขันนายได้ยากเหลือเกิน คือว่าอะไรนั้น โยมาบ

อะไรไม่ใช่นโยบาย ในที่นี้คือรัฐมนตรีนั้น ๆ จะไม่สามารถควบคุมกระทรวง
 ของตนได้ เพราะเหตุว่าผู้ที่ไปขอขมกักจะยืนยันขึ้นมาว่า ดังนั้นไม่ใช่
 นโยบาย เพราะฉะนั้นขมกักทำอะไรได้ความชอบใจ รัฐมนตรีก็จะไม่
 สามารถควบคุมได้ ขมกักที่ไปขอขมกักขอเพลาถ่วงยังพอถูกกันได้
 แต่ถ้าไปพบขมกักอื่น ๆ เขาก็ทำอะไรไม่ได้ทั้งนั้น เช่นยกตัวอย่างง่าย ๆ
 ที่เคยจดขมกักของกรมตำรวจไปเทียบชื่อหน้าที่ต่างๆ แล้วก็ตามอำเภอ
 ใจของเขา รัฐมนตรีนั้นดีก็มักจะบอกว่าการชื่อหน้าที่ต่างๆ เป็น
 นโยบายหรือเป็นเทคนิค ก็เถียงกันเป็นปัญหาโลกแตกตกลงกันไม่ได้ เป็น
 อย่างอื่น เพราะฉะนั้นรัฐมนตรีนั้นไม่มีความสามารถอย่างไรที่จะไปควบคุม
 กระทรวงนั้นได้ แต่อย่างไรก็ตามทางสภา รัฐมนตรีคนนั้นจะไม่สามารถ
 รับผิดชอบในกระทรวงที่ตนรับผิดชอบ เพราะเหตุว่า การตั้งกระทรวง
 ของสภานั้น รัฐมนตรีเป็นผู้รับผิดชอบ และไม่สามารถจะตอบได้ เพราะ
 เหตุว่าควบคุมกันไปควบคุมกันมาจนไปไม่ถึงแต่ใคร จะเป็นคนรับผิดชอบ
 ต่อสภา ก็เป็นอันว่าข้าราชการประจำนั้นเป็นผู้รับผิดชอบต่อสภา ถ้า
 เหตุการณ์เป็นเช่นนั้นแล้ว เราวางรัฐธรรมนูญแบบนั้นทำไม ก็จะต้องตั้ง
 คนวางกับแบบใหม่ คือให้ข้าราชการประจำขึ้นตรงต่อสภา แยกกับรัฐ
 มนตรี เขาปลัดกระทรวงรับผิดชอบต่อสภาเองคงจะดีกว่า แล้วจุดประ
 สงค์ของผู้ประมุขิตามันก็คงไม่มีปัญหาอย่างนั้น ต้องการให้เป็นอย่างนั้น บาง
 ท่านอาจเห็นว่านี่เป็นห่วงเป็นใยว่ารัฐมนตรีจะโกงอะไรทำอะไรต่าง ๆ เหล่านี้
 ข้าราชการเจ้านายตามท่อนหย่อยเกิดว่าในระบอบนี้ ๑๕ ปีมานี้ มลทินชนิด
 โหดโหดมาจากราชการมากกว่าข้าราชการประจำหรือรัฐมนตรี ก็คิดให้
 เกิด ข้าราชการประจำ ทั้งนี้เป็นเหตุการผิดเป็นมาแต่อดีตแต่ยังไม่ทัน
 อย่างอย่างทั้งหมดแปรวัติได้มาอย่างกับข้าพเจ้าราชาเหลือนเกินที่เคย ถ้า
 รัฐมนตรีเป็นอย่างพวกท่อนงอในสภานี้ ๕๐ คนแล้ว เหตุการณ์เองไม่ตอง
 กลัว จะกลัวอย่างนั้นไม่ได้เลย ไม่ใช่ปัญหา เว้นแต่ในปกครองเช่นนี้แล้ว

บุคคลที่เป็นรัฐมนตรีช่วยรองเลขาธิการเองอะไรกับพวกเรานี้ หนึ่งขยับไป หนึ่งขยับ
ขยับ ก็ไม่เห็นมีปัญหาอะไร เพราะฉะนั้นขยับของอำนาจการบังคับได้อีก
ทั้งต้น ขอบข่ายให้พยายามกว้างเพื่อกันคนคิด ควรจะพยายามกว้างไว้คนใดเขา
ได้มีข้อขาดในการที่จะดำเนินงานได้สะดวกน้อย ก็อย่างนั้นแต่ยังคงเป็น
การร้ายเกินไป และคนใด ๆ ที่เขาเข้ามาทำงานก็จะไม่สะดวก คนที่เข
นั้นจะสะดวกหรือไม่สะดวกเขาก็ทำไปพลางก่อน

เพราะฉะนั้น ปัญหาเรื่องคนดีหรือคนไม่ดีนั้นไม่ใช่ปัญหาหลัก ก
ถ้าหลุดออกแล้วเราจะไม่เห็นคนดีเข้ามา เพราะคนเขาไม่อยากที่จะเข้า
มา เพราะกลัวจะถูกทำเนียบกับคดีหรือคดี กระทรวงคมนาคมที่ ต้องที่
อย่างนั้นไปไม่ได้แน่นอน ถ้าอย่างนั้นแต่อย่างนั้นแต่คิดว่า ไม่มีประโยชน์
อะไรที่จะมาหวังให้เขาทำอะไร ไปทางกระทรวงกลตชกหน้ามไปทาง
ดังกล่าว ก็ตั้งงานมา แต่จะเอาที่ไหนเป็นศูนย์กลางได้กันไปได้มีมาเลย
บอบช้ำ เพราะฉะนั้นควรจะเห็นว่าเป็นผลที่ดีกว่า

หลวงอังคณานุรักษ์ : สมพึงท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้องได้คำนึง
ที่ ๒ ก็ยังไม่เข้าใจขอยุ่ก็ ทำไมท่านถึงไปกล่าวว่ามีคนที่จะควบคุมราช
การไม่ได้ ตามข้อบัญญัติไม่ได้กัน ไม่ได้ห้ามทำอะไรได้ เป็น
แต่เพียงราชการดังกล่าว ให้ตั้งเป็นชั้นเป็นลำดับลงไป ไม่ให้ก้าวข้าม ซึ่ง
เป็นระเบียบที่ดีที่สุดอยู่แล้ว แต่ท่านไปตั้งอะไรอีก ก็ถ้าหากว่ามี
มนตรีคนไหนไม่สามารรถทำความเข้าใจกับปลัดกระทรวงหรืออธิบดีได้ก็
ควรเป็นรัฐมนตรี บุคคลเช่นนี้ท่านพอใจหรือ มาตรา ๕๘ อำนาจก
ษัตริย์รัฐมนตรีจะแต่งตั้งข้าราชการประจำชั้นอธิบดีและปลัดกระทรวง และชั้น
ต่ำกว่านั้นหรือไม่ไปตามกฎหมาย ก็ไม่เห็นมีปัญหาอะไร เมื่อวานท่าน
เจ้าคุณกรมราชการ ได้เอ่ยชื่อ ถึงผมบอกได้ว่าเคยร่วมงานกันไม่ กระทรวง
มหาดไทย ก็เป็นความจริง แต่อาจมีคดีว่าไม่ชัดอะไรกับที่เขานับบัญชี
คือไม่ใช่ก้าวข้ามอะไร เราเชิญชั้นอธิบดีและผู้ช่วยของเขาไปปรึกษาการ

งาน แต่ขอฝากพวกเราซึ่งกำลังท้อท้อหนอยงาน เราจะสู้เราสู้กับรอย
ความขริ่งมีท่านกรรมมาชิกกร ได้ชนะไรหลายอย่างเมื่อนั้น ซึ่งกรรมไม่
เข้าใจ ท่านบอกว่าเป็นแม่ทัพท่านจะไปเคียดสั่งพลทหารที่แตกแถว กระ
ผมเห็นว่าไม่โผล่สัก แม่ทัพก็ทรงตั้งผู้บัญชาการกองพล ตามัวไป
ทหารที่แตกแถวมาในหมอกไหนอะไรก็ระดมคิดอาวุธหมด เรื่องเป็น
อย่างนั้น เรื่องการควบคุมดูแลเราไม่ได้คิดชนะไร ท่านจะควบคุมจะ
คุมอะไรได้ทั้งนั้น ขอฝากผู้เวรต่างท่านควรระวังถึงหัวหน้าหน่วยงานของ
เรา ถ้าหากว่า เราต้องพลทหาร ผู้บังคับการก็ไม่มี แต่ในที่สุด
ก็รวมกันไปหมด แล้วขอจับแต่ละปลัดกระทรวงก็ไม่มีหน้าที่จะไรจะช่วย
บริหารราชการ เรื่องเป็นอย่างนี้ ทางที่คิดราชการควรเดินไปปรับ
ปรับใหม่แนวว่า การสั่งงานให้เป็นชั้นบังคับบัญชาให้ละเอียด
อย่างทุกอัน แล้วท่านอย่าถือเป็นชนชาติว่า ทหารชั้นนักรบไม่ได้ ถ้า
งานยังมีระบบระเบียบเรียบร้อย เราจะหาผู้สมัครได้คะน กระผมคิดว่า
ทุกวันนี้ไม่มีคนทำงานก็เพราะงานมันละเอียดละออ ขอท่านกรรมมาชิกกราบยา
แจ้งแก่วงเสี้ยม ขอให้ฟังเสี้ยมบ้าง

นายบุญเที่ยง ทองสวัสดิ์ : เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญมาก คัก
เริ่มเรื่องใหญ่ๆเหมือนกัน แต่ว่าก่อนจะทำอะไรลงไปคงได้พิจารณา
ให้ตรงกับคำปฏิญัตตินี้ได้ ก็จะเป็นการดีที่เราทุกคนก็พลออกไปมาก
เท่าที่ถ่วงการเขียนอย่างผู้ปฏิวัติฯจะมีทางเสีย ยิ่งถ่วงถ่วงคักก็จะ
เร็วดี เราไม่ขังไปส่งมมุดใจเราว่าจะไปเป็นนายกรัฐมนตรีเพียงส่งมมุด
ใจเราเป็นนายกเทศบาล นายเขื่อนอย่างไรงานทำได้ไหม เราต้องคิด
ให้ละเอียดอย่าไปถ่วงอย่างนั้น อย่างที่ข้าพเจ้าเคยเป็นมา เป็นรัฐมนตรี
นัดหมาย และเป็นนายกเทศบาลมาเรื่องที่เคย นอนหงายและกรมเหตุผล
อย่างผู้ปฏิวัติก็มีเหตุผลเพราะเหตุว่าเขากวักยกัน และคือข้าพเจ้า
ได้ฟังแล้วทางผู้ปฏิวัติก็บอกอย่างนี้เห็นชัดลงไปบ้างแล้ว คักอย่างทว่า

เป็นทางเดียว จะยกตัวอย่างว่ามีกลุ่มรัฐมนตรีตั้งใหม่ แต่กระทรวงหรือ
 อดีตนามันบ้างใหม่ ถ้าหากว่า มีแต่ข้าพเจ้าคิดว่าประเด็นให้เดือนไปโดย
 เขาตั้งฐานันมาพิจารณาว่าต้องมีความจริงใหม่ ข้าพเจ้าเองก็ไม่ได้เห็นแย้ง
 จะเป็นการผิดถ้าเป็นการผิดที่ดำเนินการทางอื่น ได้ทางหนึ่ง เห็นถ้าหากว่า
 เราจะพิจารณาว่า ต้องนำเขาออกจะขออย่างหนึ่งก็อย่างใดก็ตามที่เกี่ยวกับ
 หลักฐานข้าพเจ้าก็ไม่แน่ใจนัก ท่านว่าไม่ผ่านปลัดกระทรวง แต่อาจจะผ่าน
 อธิบดีก็ได้เพราะมีกฎหมายบางอันว่า อธิบดีรับอนุมัติจากรัฐมนตรีได้โดย
 ไม่ผ่านปลัดกระทรวง ถ้าจะไปมีมติพิจารณาที่เดียวก็ต้องผ่านปลัดกระทรวง
 อย่างผู้ประมุขที่ร่างได้ข้าพเจ้าก็จะไม่ได้ บางอันไม่จำเป็นต้องผ่านปลัด
 กระทรวง ก็มีอยู่ และบุคคลอื่นต่าง ๆ ที่เราไม่ได้ชำระล้าง ก็มีอยู่และจาก
 รัฐมนตรีไม่ได้โดยตรง ข้าพเจ้าจะบอกอย่างว่าการย้ายข้าราชการคงแก่
 รั้นไป อธิบดี เป็นผู้ย้าย แต่ขออนุมัติ จาก รัฐมนตรี ไม่ต้อง ผ่านปลัด
 กระทรวง ถ้าจะเอาใหม่ ข้าพเจ้าอยากจะขอให้โยกก็คล้ายผู้ประมุข
 ขอให้ไปเอาหลักฐานมาว่าใหม่ตั้งงานใหม่ไม่ผ่านปลัดกระทรวง อธิบดี ที่
 ผ่านไปเอง รัฐมนตรี ขาดความใหม่ มีขาดไม่ก็ต้องผ่านถึงปลัดกระทรวง
 อธิบดีก็มีใหม่ ต้องมี ถ้าไม่มีหนังสือขอหนังสือข้าพเจ้าสั่งก็ทำไม่ได้ แต่
 เท่าที่ประมุขที่นั่นคือเขาต้องมั่งนนั้นข้าพเจ้าอยากจะขออย่างนั้น ถ้ามี
 หลักฐานให้แน่ชัดว่าจะส่งมอบผู้ประมุขที่เหมือนกัน

๘.๕๕ 11.

พ.อ. กำนัน จันทน์ภูมิมวิท : คือขอความเห็นของข้าพเจ้า
 ขอยืนยันสำหรับส่วนนี้ขอคำ ถัดตั้งตั้งต่อกรรมการจะคิดแปลงแก้ไขให้
 ข้าราชการได้นั่งตั้งเองแต่ ข้าพเจ้าต้องการแต่เพียงหลักการเท่านั้น
 ข้าพเจ้าอยากจะทราบเรื่องว่า ในกรณี ที่มันแยกทาง อำนาจอย่างนี้หมายถึง

๓๕๘

LIRT

ความว่า คชังการจะให้ รัฐมนตรีนั้นสั่งการไปโดย ปลัดกระทรวง หรืออธิบดี
 โดยเฉพาะเพราะว่าเป็นผู้ที่เคยทำงานประจำมา รู้โดยตลอดข้อดีเฉพาะ
 เขาเป็นทั้งแต่รัฐมนตรียังมีใหญ่งานการทุกสิ่งทุกอย่างเขามีความชำนาญพอ
 รัฐมนตรีเป็นผู้ที่ไปโดยหน้าเข้ามา & ปลัดกระทรวง ถ้าไปโดยตลอดสมัย
 ถ้าไม่ตลอดก็เดือนสองเดือนเปลี่ยนกันครั้งหนึ่ง และรัฐมนตรีท่านนั้นยังมี
 ว่าจะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิก็ตาม แต่ไม่ใช่ว่า เป็นผู้เคยทำงาน ในกระทรวงทบวง
 กรมมันตั้งแต่ตำแหน่งเล็กถึงที่สุด ก็อาจมาบ้างตบบ้างอย่างก็มีแต่พอคาด
 ไปบ้าง เพราะฉะนั้นการงานนั้นการสั่งโดยปลัดกระทรวงหรืออธิบดีจึงมัก
 จเป็นการทำงานกับกรม ทั้งกรมราชการ ก็โดยยอมรับเห็นกันว่าในคราวบางสิ่ง
 บางอย่างนั้น ก็ยังให้ปลัดกระทรวงหรืออธิบดีนั้นเป็นที่ปรึกษาของฝ่าย
 การการมีตง ตั้งเป็นผู้แทน แต่ออกจากนั้นในการที่ทางส่วนราชการหนึ่งบอก
 ว่ามีสิ่งใหม่ที่รัฐมนตรีบัญญัติ ข้าราชการอื่นนั้นจำนวนมากไม่ใช่น้อย
 แต่เขาเขาไม่อยากจะเข้ามาถ่วง คือถ่วงถ่วงแต่เป็นการกระทบกระเทือน
 ถึงรัฐมนตรีเต็ม ๆ อีกมากมายเป็นต้นว่าในบางแห่งรัฐมนตรีไปตรวจสั่งชา
 ราชการออกทันทีก็เหมือนกัน ทางภาคเหนือเขาเขาได้เป็นข้าราชการ
 ประจำ ตั้งนายอำเภอออกหรือได้ทันทีซึ่งเห็นไม่ถูกต้องไม่ถี่ใจนักหนอยก
 มีเหมือนกัน แต่อย่าให้เขาเขาถ่วงว่าแน่กว่าบุคคลผู้สั่งคือใคร ไม่เป็นการ
 คุ้มครอง แต่อย่างมตยารอื่นออกนะ ที่เขาเขาเช่นอยู่ก็คนไม่ใช่ว่าจะเป็น
 คนต่าง หรือทำลาย ข้าราชการอะไร หรือตั้งรัฐมนตรี ๔ ที่ & ก็วางทางส่วนราชการ
 พอเร็วทันนั้น ไม่ใช่หมยความชย่างนั้น หมยความว่ารัฐมนตรีนั้น
 อำนาจเต็มทีก็อยู่ในการควบคุมบริหารอย่าง เมื่อได้ตรวจแล้วแนะนำ
 ให้เขาทำงานชย่างนั้น กลับมาต่อจึงเสนามา ไม่ใช่เสนามาเพียงวัน
 นามออกอธิบดี ปลัดกระทรวง ว่าผู้ถูกต้องแต่ชย่างนั้นชย่างนั้นแต่จึง
 เสนอมา ไม่ใช่สั่งโดยปลัดกระทรวงไม่เลย ในสมัยสมเด็จพระปิยสัท
 ราชัน เสนอบัดเป็นมาจากเสนามาได้รายงานมาจนถึงเสนามา เป็นผู้ที่มีอำนาจ

LIART

บริหารสูงสุดในการตรวจของกรมนี้ แล้วเขารู้งานทุกขั้วๆ เมื่อเรา
เปลี่ยนการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย รัฐมนตรีท่านหนึ่ง
ตำแหน่งการเมือง ไม่ได้เลือกคนที่ทำงานตั้งแต่เด็ก ที่สั่งตั้งที่ด้อยกว่า
แล้ว เพราะฉะนั้น ก็มีการบางสิ่งบางอย่างในการตรวจระบอบของกรมนี้ก็ไม่
ทราบละเอียดจะขอ เพราะฉะนั้น จะไปกล่าวงานเขาคนซึ่งภารโรงก็อาจ
ไม่รู้ข้อเท็จจริง แต่ต้องให้ทนายชำนานอย่างนี้ไม่รู้เหตุผลอย่างอื่น คงจะ
บอกให้เจ้านายว่าทำอย่างนั้นผิดแล้วทำอย่างไร ถ้าเขาแจ้งเหตุผลมา
เป็นหลักฐานก็ให้ขอยกเลิก ถ้าเหตุผลไม่พอ มีคำสั่ง ฎีกาให้เอาออกหรือตัด
เงินเดือนทำโทษก็ได้ นี่ไม่ใช่ตั้งฐานันดร & ฐานันดร & ไม่ใช่อย่างนั้นแต่
ก็ต้องการให้ควบคุมเขาให้ทำงานเต็มที่

และอีกประการหนึ่ง เมื่อเราได้ ๓๕ ข้าราชการผู้ใหญ่
ใหญ่แล้ว เขาก็จะโตทำงานได้เต็มพวกพ้องใจ และทำงานดังโตๆ ได้
ผดุงเต็มที่โดยไม่ต้องมีความระมัดระวังต่างๆ เขาต้องใช้หัวเขาใช้ความ
รู้ความสามารถของเขาอย่างเต็มที่โดยชอบอย่างเป็นที่น่ายินดี นอกจากนั้น
ในเรื่องนี้ข้าพเจ้าเคยได้ฟังมา ข้าพเจ้าเคยพูดให้ท่านนายกรัฐมนตรี
นักขัตติย์ และท่านก็ได้บอกกับข้าพเจ้าด้วยว่าถ้าควรจะได้เขียนไว้ใน
รัฐธรรมนูญ ท่านพูดอย่างจริงจังๆ และนี่ข้าพเจ้าได้ฟังมาอย่างนี้ ไม่
ใช่ข้าพเจ้าพูดโดยดั่งเดี๋ยวนั้น หรือว่าเป็นความนึกคิดความเห็นของข้าพเจ้าเอง
หาไม่ก็ ข้าพเจ้าต้องการให้ประเทศชาติบ้านเมืองของเราเป็นไปโดย
เรียบร้อย ไม่มีอะไรกระทบกระเทือนซึ่งกันและกัน และท่านประธานก็ได้
รับว่าทางกรมข้าราชการมีความมุ่งหมายอย่างนั้น แต่มีอะไรขึ้นที่หน้า
หน้าเราจะทำไม่ได้ เช่นข้าพเจ้าก็เห็นว่าในมาจะเป็นอย่างปลาดิบที่เรา
จะทำไม่ได้ คือตามปลัดกระทรวงหรืออธิบดีทำไม่ได้ เราได้งานกับ
ปลัดกระทรวงหรืออธิบดีไม่ได้ เราจะไปกล่าวอธิบดีหรือปลัดกระทรวง
นั้น ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย แต่สำหรับเรื่องนี้ข้าพเจ้าขอแนะนำเพิ่มเติมของ

LIRT

ข้าพเจ้าเซหมัน ข้าพเจ้าไมยคมตถัน และนักเขียนการ์ตูน กงตงเพอเนน การประพันธ์หมอนกันแล้ว ลงรับอักษรยกเลิกกฎบัตรของข้าพเจ้าไป พิจารณาใหม่ หรือเขียนข้อความอะไรลงในบัตรกรรมาชนกษัตริย์อีกก็คงน้อย แล้วจะเดินทัพใจของข้าพเจ้า

นายเทพ โชติมาชาติ : ความจริงข้าพเจ้าไม่ค่อยชอบในเรื่อง กฎบัตรนี้ เพราะข้าพเจ้าเพิ่งมา แต่ท่านจะถามความสงสัยว่าข้าพเจ้า เกรงนามข้าพเจ้าจะดองมิด หรือเป็นผู้ควม แต่ข้าพเจ้าเคยทำร่วมกับ กงรนามการตกลงมา แต่ในการเขียนรัฐธรรมนูญนี้ ข้าพเจ้าได้ขอ มติในใจของข้าพเจ้าว่าในเรื่องพรรคนี้ เปรียบตกลงกับ ข้าพเจ้าไม่ อยู่ในกรณีกับคณะของใคร ๆ ทั้งนี้ เพราะฉนั้นข้าพเจ้าที่ตน ข้าพเจ้าจะพูดตามความรู้สึกของผมเห็นของข้าพเจ้าโดยบริสุทธิ์ใจอย่างแท้จริง เพราะฉนั้นในการที่ข้าพเจ้าจะกรปวายกัต ขอไปรตตามณค่านกัต หรือ ผู้สนับสนุนกัต ขอได้ไปรตยอมให้ข้าพเจ้า ในการที่ข้าพเจ้าจะตั้งกล่าว ถ้อยคำด้วยควมบริสุทธิ์ใจ ไม่ใช่ผู้กมต้อยในชานคัมทบทหมายของใคร ความจริงนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๘ นั้นแล้ว ข้าพเจ้ามีความปรารถนาอย่าง ยิ่ง ในการที่ยกตราสารการเมืองกับราชการประจำให้แยกออกจากกัน โดยเด็ดขาด แต่ข้าพเจ้าได้คิดเหตุการณ์ของเราในสภา และในทางฝ่าย บริหารของประเทศโดยแท้จริงแล้ว ข้าพเจ้าก็ยังมีความเห็นในทางตรง กันข้าม เพราะความได้ทวีรัฐมนตรีซึ่งเราจะต้องรับผิดชอบงานบริหาร ด้วยรัฐสภาอยู่ เราแยกราชการการเมืองและราชการประจำออกจากกัน ได้โดยยาก และความได้ทวีรัฐมนตรียังมีอำนาจแต่งตั้งปลดกระทรวงและ อธิบดีอยู่แล้ว เราทำไปไรผล เพราะเหตุว่า ถ้าหากว่าปลดกระทรวง หรืออธิบดีคนใดไปปฏิบัติสโยบาย หรือไม่ไปตามทริฐมนตรี ได้สั่งงาน ไปแล้ว รัฐมนตรีผู้สนับสนุนก็จะปลดปลัดกระทรวงนั้น นั่นเป็นเรื่อง ซึ่งเอาผลของคำสั่งนั้นๆ คือผลของการปฏิบัติ ถ้าหากปลัดกระทรวงไม่

ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญครั้งที่สองแล้ว รัฐมนตรีที่มาจากปลดปลัดกระทรวง
นั้นเสีย ทางหนึ่งทางเดียวทำให้มีมติคณะรัฐมนตรี เป็นไปตามมติของ
รัฐบาลที่ทั้งสองให้ เป็นไปตามนโยบาย หมายความว่า ปลัดกระทรวง
คนหนึ่งคนใดขัดขวางนโยบายของรัฐบาล รัฐบาลมีหน้าที่ปลดปลัดกระทรวง
นั้นได้ และแต่งตั้งปลัดกระทรวงนั้นได้ใหม่ ตามที่ปฏิบัติตามความคิด
เห็นของรัฐบาลนั้นๆ นี้ข้าพเจ้าจึงว่าหากเราเขียนไว้ให้รัฐมนตรี
กับปลัดกระทรวงแยกกันเด็ดขาดให้รัฐมนตรีรวมอยู่ การบริหารประเทศ
จะยุ่งกันใหญ่ หมายความว่า รัฐบาลควรพิจารณาจัดเป็น
ขมุกขมูยใน หรือว่าถ้าหากบังเอิญปลัดกระทรวงซึ่งรัฐบาลชุดหนึ่งชุดใด
ได้ตั้งทำไปแล้ว ปลัดกระทรวงชุดนั้นชนกันกับรัฐบาลชุดนั้น เมื่อชุด
ปลัดกระทรวงทำหรือชุดหนึ่งฉบับไม่ปฏิบัติตามรัฐบาลขึ้นมา บ้านเมืองจะ
เป็นอย่างไร เหตุการณ์ของข้าราชการประจำจะเป็นอย่างไร เกิดผล
อย่างไรเสียไป แม้ถึงเราว่าข้าราชการประจำกับข้าราชการการเมือง
ข้าพเจ้าคิดเมื่อปี ๒๕-๒๖ ปีแล้ว แยกไม่ได้ถึงที่ รัฐบาลรับผิดชอบ
ตรงต่อสภาวัฒนธรรม แต่ข้าราชการประจำตั้งแต่ เสมียน ปลัดอำเภอ
ข้าหลวง กัด ทำผิดรัฐบาลรับผิดชอบ ผู้แทนตั้งกระทู้ทำไม นายอำเภอ
วิเศษจรรยาอะไร แล้วผลสุดท้ายความรับผิดชอบอยู่ที่รัฐบาล รัฐบาล
รับผิดชอบข้าราชการประจำและสภาผู้แทน เมื่อข้าราชการประจำทำผิดอย่าง
หนึ่งอย่างใด รัฐมนตรีไม่พ้นความรับผิด จะไปให้รัฐมนตรีควบคุมข้าราชการ
ประจำอย่างใกล้ชิด ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย เพราะถ้าหากข้าราชการ
ประจำติดต่อกับรัฐบาลแล้ว รัฐบาลจะทำอะไรได้ จึงอยู่รัฐบาลมีหน้าที่
นโยบาย นี้ว่าตามหลักสากลโลก แต่ว่าเมื่อเราคนไทยซึ่งปฏิบัติกัน
อยู่แล้ว ของเราจะแยกกันเด็ดขาด ได้หรือไม่ กฎหมายของเราหลายฉบับ
ฉบับที่ออกมาแล้ว ให้อำนาจรัฐมนตรีทั้งต้น ยกหลายฉบับฉบับใดแยก
การเมืองเด็ดขาดแล้ว กฎหมายหลายฉบับฉบับนี้จะเปิดขึ้นใหม่ ถ้าเป็นไปได้

บุคคลของผู้เสนอทขอปรกติเช่นนี้ ข้าพเจ้าฟังคำอภิปรายของผู้แปร
 ปรกติเมื่อครั้งก่อน ข้าพเจ้าก็ไม่เข้าใจว่าผู้แปรปรกติจะแยกกันเด็ดขาด
 อย่างไร ข้าพเจ้าจะถามหรือไม่ ได้หรือไม่ อย่างที่เป็นอยู่ขณะนี้ รัฐมนตรี
 โดยปกติก็ตั้งทางปลัดกระทรวงอยู่แล้ว ไม่ใช่รัฐมนตรีตั้งการแทนายอำเภอ
 ซึ่งเป็นไปไม่ได้โดยวิธีใดๆก็ตาม รัฐมนตรีตั้งปลัดกระทรวงๆตั้งอธิบดีๆ
 ตั้งหัวหน้ากอง ตามลำดับชั้นเช่นนี้ ไม่เช่นนี้รัฐรวมหมู่ไว้เช่นนี้ ถ้าบริหาร
 ก็เป็นไปตามทงอนัน รัฐมนตรีตั้งปลัดกระทรวงๆตั้งอธิบดี ที่ข้าพเจ้าห่วง
 โย แปรปรกติของผู้แปรปรกติไม่ออกกว่าแยกกันเด็ดขาดหรือไม่ ถ้าแยกกัน
 เด็ดขาด ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย รัฐมนตรีตั้งปลัดกระทรวง ทงอนันก็เป็น
 อยู่แล้ว ไม่ใช่จะให้รัฐมนตรีส่งนายอำเภอส่งข้าหลวงได้ ก็ปลัด
 ทงอนันปลัดกระทรวงไปเช่นเดียวกัน ข้าพเจ้าเข้าใจว่าถ้าเราจะเขียนระเบียบ
 จะไม่ได้ผล เพราะฉะฉานการเขียนที่ไม่ได้ฉะฉาน ระวังภัยกลายเป็นการ
 ที่จะทำให้เกิดความเข้าใจผิด ให้แก่ข้าราชการประจำ เพราะเหตุว่า
 ข้าราชการประจำ ถ้าขึ้นแข่งเมื่อกับคณะรัฐมนตรีแล้ว บ้านเมืองก็จะเกิด
 การระง่ำงาย และรัฐมนตรีก็มีอำนาจที่จะปลดปลัดกระทรวงและอธิบดี
 ได้จริง ข้าพเจ้าไม่เถียง ถ้าเขาได้ปลัดกระทรวงที่ตามมาด และมันหน้า
 บริหารอย่างแท้จริง แต่ไม่เข้าใจใคร คือหมายความว่าดวงคือเป็นกลาง
 จริงๆแล้ว ข้าพเจ้าก็ยินดียิ่งให้แยก แต่ของเราจะถึงขนาดนั้นหรือไม่
 เพราะทั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว รัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเข้ามา
 ก็เปลี่ยนปลัดกระทรวง แต่เปลี่ยนอธิบดีเสีย เขาพวกของตัวเข้ามา พอส
 รัฐมนตรีใหม่เข้ามา รัฐมนตรีมีศักดิ์ก็ยอมตั้งงานขอที่ชัดๆ ปฏิบัติบ้าง
 ไม่ปฏิบัติบ้าง เพราะว่าเห็นคนจะพวกคนละฝ่าย ถ้าจะให้มันเป็นไปเสีย
 อย่างนี้ ถ้าจะให้ทำโดยแท้จริง คือปฏิบัติตามรัฐมนตรีอย่างแท้จริง ก็
 จะต้องปลดปลัดกระทรวงเสีย เว้นจะมีปรากฏอยู่ข้างนอกทงอนัน เมื่อก่อน
 เช่นนี้ จะเขียนหรือไม่เขียนก็เช่นเดียวกัน ถ้าเขียนเช่นนี้ก็กลายเป็นการ

LIRT

กระทรวงมหาดไทยหรือรัฐมนตรีกับปลัดกระทรวง หรือข้าราชการประจำยังชน
ชนแทน ข้าพเจ้าได้ฟังก็สบายใจความได้บ้าง ข้าพเจ้าได้ฟังคำแปรญัตติ
แล้ว ก็มีความเห็นอย่างนั้น เพราะฉะนั้นถ้ารัฐมนตรีแยกตัว ก็จะเกิดขึ้น
อย่างนั้น เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าอย่าเขียนคำถ้อย

น.อ. พระยาสุวภักดิ์พิพัฒน์ รม. : เมื่อข้าพเจ้าพิจารณาคำ
แปรญัตติแล้ว คำถ้อย “และควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินตามนโยบาย
ทางปลัดกระทรวง” เช่นนี้ ข้าพเจ้าถือว่าไม่ใช่แยก เป็นต้นว่า
ประหนึ่งว่าทำอะไรจะต้องผ่านปลัดกระทรวง คือให้อำนาจปลัดกระทรวง
ที่จะดำเนินการให้ตั้งขึ้นกว่ารัฐมนตรี เป็นความจริงอย่างที่ท่านสมาชิกกล่าว
ว่า รัฐมนตรีย่อมจะมีสิทธิ์ที่จะเจรจาโดยตรงกับรัฐมนตรีได้โดยตรง โดย
ไม่ต้องผ่านปลัดกระทรวง ในที่นี้ขอประชุมกัน ข้าพเจ้าเห็นว่า มี
บุคคลที่ท่านเคยเป็นรัฐมนตรีมาแล้วไม่น้อยกว่า ๓๐ คน แต่กิจการทาง
กระทรวงอาจจะแตกต่างกันได้ ข้าพเจ้าจะขอทราบเรียนกระทรวงที่ข้าพเจ้า
เคยได้ว่าการมา เช่นว่าอย่างนั้น แต่ว่ากิจการของแต่ละกระทรวงอาจจะ
แตกต่างกันบ้างได้ ข้าพเจ้าจะขอทราบเรียนที่ข้าพเจ้าได้เคยว่าการมาด้วย
ว่าทำไมกิจการจึงต้องผ่านปลัดกระทรวง สมมติว่าในการซื้อสินค้าของดีหมิ่น
มาจากหนังสือพิมพ์โพสท์ คือสมมติว่ามีผู้ซื้อขึ้นอยู่กับปลัดกระทรวงที่จะ
ต้องเตรียมเงินไว้ให้ อย่างนั้นก็เป็นที่ดี เมื่อเราต้องการซื้อของดีหมิ่น
มากก็ต้องผ่านปลัดกระทรวง โธษเหตุที่ว่าปลัดกระทรวงคือทำหน้าที่ซื้อ
เราขาดเงินไว้กับกระทรวงการคลัง แต่เรื่องนี้ไม่ผ่านปลัดกระทรวง
เพราะฉะนั้นเมื่อหนังสือพิมพ์โพสท์ขึ้นในคดีเด็ดขาดว่า ฟุ้งขึ้นต้องให้เงิน
ภายในเวลาเพียง มีคณะกรรมการ ข้าพเจ้าเองก็จะต้องไปขอเงินจากทาง
วิทยาลัยฯ ซักมีเงินมาโดยทางกระทรวงไม่ได้ขอเงินไว้ล่วงหน้า เพราะ
เหตุว่ารายคนซื้อไม่ได้ผ่านปลัดกระทรวง งานบางอย่างเช่นงานกรมการ
ศาสนา เป็นต้น เขาโดยมากก็ติดต่อกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวง แต่

LIRT

ข้าพเจ้าไม่อยู่ เบิกให้สำนักงานรัฐมนตรี ขอให้ส่งไปต่อกระทรวง เพราะ
 กระนั้นขอให้ทราบบัณฑิตที่ตนสนใจมา แต่จุดเหมือนอย่างนางต่าง ๆ
 ดั่งนางปนัดดาภรรยา เป็นของสำคัญ อย่าให้ ใก้ก่าย ใก้จนกระทั่งข้าม
 นั้น ข้าพเจ้าไม่ทราบ แต่ข้าพเจ้าเคยตั้งข้ามโดยเหตุอย่างหนึ่ง อันหนึ่ง
 มีผู้คนเข้ามาคน ๑-๒ คน มาหาในเชิงโรงเรียนหนึ่ง ข้าพเจ้าจะไปเชิญ
 ออชิมมา ทานก๋วยเตี๋ยวบ้าง และฉันนั้นเมื่ออยู่ที่นั่นโดยเสด็จด้วย ข้าพเจ้า
 จึงต้องเชิญคนหน้าของโรงเรียนมาอยู่ มาเจรจากับหัวหน้าผู้แทนสมาคม
 ต่าง ๆ แล้ว เมื่อเสร็จแล้ว ไปส่งใบบอกให้ท่านรายงานขึ้นมา จะต้องผ่านอธิบดี
 โดยบอกกล่าวเรียนนร.รัฐมนตรีท่านมาเจรจาให้ท่านรายงาน แต่ท่านซึ่งรายงาน
 ผ่านทางอธิบดีก็ขึ้น จะเขียนปัญหาขึ้นนั้น ข้าพเจ้าเข้าใจว่าท่านทบทวนเป็น
 ทศวรรษมาแล้วจึงจะสรุป คิดว่า ระเบียบการของทหารนั้นเขาตั้งข้ามผู้บังคับ
 ทหารก็ได้ แต่ผู้บังคับของราชการแม่ทัพ เป็นระเบียบเช่นนี้ การตั้งข้าม
 นั้นข้าพเจ้าทราบบ้าง ข้าพเจ้าบอกทุกแห่งว่าถ้าตั้งข้ามต้องรายงานทันที และ
 เมื่อรายงานก็ต้องเสนอมาด้วย ไม่ใช่ตั้งข้ามเฉย ๆ และบังคับด้วยว่า ต้อง
 รายงานขึ้นมาตามลำดับชั้นด้วย จนถึงอธิบดี ทั้งนี้เหมือนว่าข้าพเจ้าได้
 มอมนั่งตั้งระเบียบหนึ่งไว้กับท่านสมาชิกผู้เกียรติ ทั้งตั้งระเบียบหนึ่ง
 จะไม่มีราคาต่างอะไรกันมากนักเลย แต่ข้าพเจ้าอยากทราบเรียนที่ประชุม
 ใหม่ว่า หนังสือพิมพ์พิมพ์ขึ้นเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๕ ระหว่างสงคราม ซึ่งเวลานั้น
 ประชาชนอังกฤษได้เห็น ว่า ประชาธิปไตยนี้เหตอแห่ง สู้เผด็จการ และ
 อีตเลอกรักระบชนะ ประชาธิปไตยก็ขาดเหลือเกิน รัฐบาลอังกฤษจึงตั้งให้บุคคล
 ๖ คนว่า ประชาธิปไตยจะดีขึ้นไหมก็ได้ รัฐบาลอังกฤษจึงตั้งให้บุคคล
 ๕ คนเขียนหนังสือขึ้น แสดงว่าประชาธิปไตยเป็นอย่างไร และหนังสือ
 พิมพ์ รัฐบาลอังกฤษพิมพ์แจกแล้ว เป็นหน้าที่ของกรมโฆษณาของ
 อังกฤษเป็นผู้แจก และหนังสือจะมีราคาหรือไม่ก็ตาม แต่รัฐบาลได้ส่งพิมพ์
 ขึ้นเพื่อให้เห็นเข้าใจประชาธิปไตยขึ้น โดยเหตุที่ประชาชนอังกฤษเวลานั้น
 เป็นประชาธิปไตย เห็นว่าอิตเลอกรัสนี้ได้ค้นคิดว่าประชาธิปไตย เพราะ

ขณะนั้นหนังสือที่ท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้องได้เข้ามาแสดงว่า มีข้อสงสัยอย่างหนึ่งไม่ใช้คอมพิวเตอร์ ขอว่าทีมที่ควบคุมงานเขาใจว่า หนังสือที่จะคิดจะต้องเป็นเล่มโต ๆ หนังสือใช้ภาษาอังกฤษที่สุด เพื่อให้ประชาชนอังกฤษเข้าใจ ประชาธิปไตยด้วย เพราะฉะนั้นที่ท่านกรมวิชาการจะต้องทำให้รัฐควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินตามนโยบายปัดักกระทรวง แต่ไหนจะต้องผ่านปัดักกระทรวง ส่วนการเขียนต่อไปจะวางระเบียบอย่างไร เขาใจว่าเป็นการภายใน คงต้องมาซักผู้เกี่ยวข้องอีกบ้างคนดังคิดต่อกับรัฐบาลโดยตรง โดยไม่ต้องผ่านปัดักกระทรวงเลย เพราะฉะนั้นถ้าเมื่อเขียนแล้วงานจะต้องผ่านปัดักกระทรวงซึ่งเป็นกระดกตั้งหลัง ข้าพเจ้าจึงอยากจะขอความกรุณาให้ท่านกรมวิชาการได้โปรดพิจารณาข้อความนี้ ส่วนจะเขียนอย่างไรนั้นกัแล้วแต่ท่าน

สุวิชัย พันธุ์สุวรรณ : เรื่องนี้คงควรที่จะจบในเรื่องการได้กันด้วยเรื่องเหตุผลแล้ว แต่ก่อนอื่นที่จะจบนี้ ข้าพเจ้าใคร่จะขอท่านสมาชิกในสภานิติบัญญัติว่า ในการที่จะตัดสินใจไปในทางใด ในเรื่องตัวร่างข้าพเจ้านั้น ความจริงเท่าที่ข้าพเจ้าได้ผ่านมากลยเวลา ๓๐ กว่าปีนี้ ก็มีคามเห็นท่านซึ่งเคยอกกับท่านผู้ปรญติควา การแทรกแซงในการบริหารนั้น ทำให้กิจการของประเทศชาติเล็ดลอด แต่ข้าพเจ้าขอให้ประชาชนได้ฟังพิจารณาว่า ถ้าเราเขียนไปเช่นนี้แล้ว ผลดีกับผลร้าย ฝ่ายไหนจะมีมากกว่ากัน ผลดีหรือผลร้ายนั้น อันฝ่ายไหนจะมีมากกว่ากัน ถ้าท่านคำนึงถึงว่าในหลักประชาธิปไตย เราต้องการให้คณะรัฐบาลเป็นเขตออกพหุชนินดีเสรีชน เราจะเขียนไปเช่นนั้นไม่ได้ ข้าพเจ้าขอเปรียบเทียบว่าคณะรัฐบาลนั้นเปรียบเหมือนอย่างบุคคลกับปฏิบัติงาน ที่ท่านจะปล่อยให้คณะรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีนั้น เป็นเช่นนั้นกับยอมพาทัน เป็นไปไม่ได้ ถ้าไม่ข้าพเจ้าจึงเรียกร้องว่าเขียนลงไปเช่นนั้นแล้ว

รัฐมนตรีแต่ละกระทรวงนั้นจะเป็นอัมพาต คือสมมุติว่า รัฐมนตรีผู้นั้นจำเป็นต้องตั้งงานผ่านปลัดกระทรวงเดิมต่อไป แม้แต่ในทางนโยบายแล้ว ก็หมายความว่า รัฐมนตรีผู้นั้นเป็นเสมือนคนอัมพาต คือสมมุติต้องมีปาก พูดได้คิดได้ แต่ทำอะไรไม่ได้ ถ้าเป็นเช่นนั้นแล้ว ผลร้ายจะเกิดขึ้นสำหรับในการบริหารประเทศชาติ ข้าพเจ้าขอยกตัวอย่างเช่นอย่างว่า การไปตรวจราชการของรัฐมนตรีคนหนึ่ง บังเอิญเกิดเหตุพิเศษเช่นว่าภักขิพิตีข้าราชการ บกต้ออย่างเช่นว่าอยู่ทุกภักขิ หรือโรคระบาดต้อภักขิ เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว รัฐมนตรีผู้นั้น ถ้าเราเขื่อนไว้เช่นนั้นแล้ว จะต้องโทรเลขยื่นกับมาที่ปลัดกระทรวง แล้วปลัดกระทรวงถ้าไม่ทราบเรื่องดี ก็จะต้องยื่นโทรเลขถามไปอีกว่า เป็นอย่างไร ที่ไหน แล้วผลที่สุดงานที่รับผิดชอบ จะทำไม่ได้เลยเป็นเหตุขาด การระงับเหตุภักขิพิตีข้าราชการ จะต้องทำโดยรีบด่วน ในขณะนั้นทันที ถ้าไม่มีโอกาสทำในขณะนั้น โดยรัฐมนตรีไม่สามารถตั้งงานแล้ว ก็ไม่สามารถแก้ไขเหตุการณ์เหล่านั้น หรือสามารถแก้ไขก็ยากก็ใหม่หมดแล้ว ถ้าหากว่าจะปล่อยให้รัฐมนตรีแต่ละคน เป็นผู้คอยใช้สิทธิ์ในการบริหารประเทศชาติโดยฉับพลันแล้ว รัฐมนตรีผู้นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในการเสนองบประมาณเข้าสู่สภา เช่นในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน รัฐมนตรีนั้นจะต้องเสนอให้ออกงบประมาณเพิ่มเติม ในการใช้จ่ายบอ้งภักขิพิตีข้าราชการ ไม่ใช่จะรอในเรื่องนั้นเรื่องนั้น เพราะฉะนั้น ท่านจะปล่อยให้รัฐมนตรีผู้บริหารนั้นเป็นเสมือนคนอัมพาตแล้ว ผลร้ายจะตกไปอยู่กับประชาชนผู้จะได้รับเคราะห์กรรมในคนหลัง

ทั้งขอให้ท่านระลึกคองหนึ่งว่า สำหรับในการบริหารราชการแผ่นดินนั้น ถ้าหากว่าปล่อยให้ปลัดกระทรวง เป็นผู้คอยรับสั่งจากรัฐมนตรีท่านนั้น จึงจะมีราชการกระทรวงๆ ไปได้ สมมุติว่าปลัดกระทรวงทำงานล่าช้าก็ตาม หรือโดยเหตุที่ว่าในบางกรณีนั้น ยาจจะเกิดข้อผิดพลาดในทางการเมืองก็ตาม ผลร้ายที่จะเกิดขึ้นนั้น รัฐมนตรี

LIRT

ผู้ตั้งงานน้อยไม่ได้ คือหมายความว่าเมื่อตั้งไปสักทางหนึ่ง เขาอาจ
 จะเดินไปอีกทางหนึ่ง เพราะว่าการตั้งงานจะต้องตั้งเป็นลายลักษณ์อักษร
 เสมอ และผลที่ได้กับผลเสีย อย่างเช่นการเขียนกับไม่เขียนในท
 การไม่เขียนจะเป็นประโยชน์กว่ากัน คือเราปล่อยให้เหตุการณ์เป็น
 เครื่องพิพจน์ว่ารัฐบาลคนใด จะใช้อำนาจแทรกแซงไปเพื่อประโยชน์
 ส่วนตัวหรือส่วนรวมก็ตาม ถ้าหากว่าเป็นไปเพื่อส่วนรวมแล้ว ควร
 จะให้เป็นข้อยกเว้น แต่ถ้าพูดถึงกฎธรรมดาภิการบริหารราชการแผ่นดิน
 แล้ว รัฐมนตรีไม่ควรจะแทรกแซงในทางเทคนิคของฝ่ายบริหาร ถ้าพิ
 ดังการยกเว้นในบางกรณีจะมีขบถกกับนิติศาสตร์นะ หรือในกรณีท
 รัวิชาลผลประโยชน์อื่นจะล่าช้าก็ รัฐมนตรีแต่ละคนย่อมรับผิดชอบร่วมกัน
 ในนโยบาย ก็จำเป็นต้องให้โอกาสแก่เขา ในขั้นที่จะจัดดำเนินการคดีขึ้นใจอย่าง
 ใดอย่างหนึ่ง ไม่ใช่จำกัดข้อยุติกระทรวง เพราะปลัดกระทรวง
 ไม่ต้องรับผิดชอบในรัฐสภา เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าท่านปล่อยให้รัฐมนตรี
 แต่ละคนไม่ต้องรับผิดชอบอะไร ต้องผ่านไปจากปลัดกระทรวงเสียก่อน
 เช่นที่เราจะมีคณะรัฐมนตรีขึ้นมา ก็คือเราปล่อยให้ปลัดกระทรวงทุก
 กระทรวงประกอบด้วยเป็นคณะรัฐมนตรีไม่คิดว่าหรือ เงินที่จะจ่ายไปทาง
 คณะรัฐมนตรีแต่ละคนก็เพิ่มขึ้น ไม่ต้องจ่ายเงินตั้งแต่นั้น ๆ ด้าน ๆ เราเอา
 ปลัดกระทรวงทั้งหมดเป็นรัฐมนตรี โดยเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญหมัด
 กว่าหรือ ถ้าหาเช่นนั้นเราจะไม่เอา แต่ขอให้นั่งปลัดกระทรวงเขา
 ยังมีฝ่ายประจำแต่ฝ่ายการเมือง เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าจะถือว่า อย่างใน
 ประเทศอังกฤษแล้ว ไม่ใช่เพียง ๓๐ กว่าคนที่มีมติชอบด้วยรัฐสภา มีตั้ง
 ๕๐ กว่าคน แต่ของเรามี ๓๐ กว่าคน ตามรัฐธรรมนูญเท่านั้น เพราะฉะนั้น
 จะบอกว่าการที่ชนทุกชนจะต้องผ่านปลัดกระทรวง ผลที่สุดก็จะไม่ให้
 จะไม่แทรกแซง เขาเขาได้เขียนอยู่แล้วว่าการแทรกแซงไม่ได้ไม่งาม ยึด
 มรรยาทของรัฐมนตรี การเมืองของรัฐมนตรีแต่ละคน การรัฐมนตรี

LIRT

ที่สุด ในกาบปกของใบงวงเมืองของไทยเราเวลานี้ นับตั้งแต่ได้
 กระทรวงจนถึงสมัยนั้น ท่านเห็นว่าเป็นบรรณาการใด ทุกคนไม่ได้ส่งงานมา
 เหมือนสมัยส่งบรรณาการดีทิวราช เพราะถ้าในสมัยนั้น ผู้ที่มาเป็น
 ปลัดกระทรวงได้ส่งงานมาอย่างเต็มที่ และด้วยความชำนาญแล้ว แต่มา
 ในสมัยประชาธิปไตย ๒๖ ปีนี้ สมัยที่ท่านงานมาไม่กับ ก็ยังมีขบถแล้ว
 อย่างนี้จะให้มีความเชื่อถือทุกคนได้อย่างไร เพราะฉะนั้นในกรณีเช่นนี้
 จึงควรให้เอาตัวรัฐมนตรี ที่จะใช้ความสามารถจับกุมเป็นเรื่อง ๆ ไป
 และให้เขาได้รับผิดชอบคดีของเขาเอง ถ้าจะให้คนที่ไปเยี่ยมพวก นัก
 ดังอะไรไม่ได้ ใช้แต่สมองแล้ว ก็ไม่ไต่กระไรขึ้น เพราะฉะนั้นขอ
 อธิบายให้สมาชิกในที่ประชุมนี้ได้โปรดเห็นว่า ถ้าเช่นนั้น จะไม่ใช้ตัว
 แล้ว ก็ขอยืมยังเสียก่อน

๑๐.๒๖ 11.

ขุนคลังภูษาศึกษากร . ข้าพเจ้าขอทราบคดี ๒ นาที คือ
 ว่าเรื่องในกรมของเห็นกันแต่ก่อนว่า ถ้าเขียนคำสั่งทนายแล้วผู้ใดก็เรียก
 นั้น มันก็มากไป คราวนี้ถ้าหากว่าเขียนกลางที่กรมมาขอการเช่นนั้น
 ข้าพเจ้าเห็นว่ามันน้อยไป เราบังคับมันหนึ่งความนั้นอะไรขาดอยู่
 นิดหน่อย ในเรื่องนี้ก็อยากเสนอว่า ขอให้ส่งกันส่งให้กรมมาจัดการ
 ทั่วไปพิจารณาปรับปรุงเสียใหม่ ให้มันได้สมวัตถุประสงค์หรือที่ปรารถ
 กัน เพราะฉะนั้นทุก ๆ คน ข้าพเจ้าเข้าใจว่าสมาชิก ทั้งฝ่ายสนับสนุน
 และฝ่ายค้านในเรื่องนี้ ได้เข้าใจในเรื่องนี้และหลักอย่างทุกประการ ถอนเขียน
 อยู่ในเรื่องนี้ ข้าพเจ้าจึงเสนอว่าน่าจะยุติ และเสนออย่างข้าพเจ้า
 เสนอว่า ขอให้คณะกรรมการทั่วไปพิจารณาใหม่

นายเทพ โชติสุขิต : ข้าพเจ้าขอพูดอีกประเด็นเดียวกัน
 ออกในขณะนี้ว่า การเขียนรัฐธรรมนูญอาจเขียนหนังสือไปครั้ง ๆ แล้ว

ก็ต้องยกเขาพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการบริหาร มาได้ใจไหนทั้ง
 หก เพราะเหตุว่าเป็นเรื่องของการบริหารทั้งหมด ทิ้งกับให้รัฐมนตรี
 ต้องผ่านปลัดกระทรวง เพราะเหตุว่าถ้าจะให้ระเบียบราชการบริหาร
 ก็เป็นการเขียนกฎหมายระเบียบราชการบริหารลงไป รัฐธรรมนูญ
 ถ้าจะเขียนอย่างนั้น อาจจะมีรัฐธรรมนูญได้ง่ายแต่ก็เกิน ถ้าหากว่า
 รัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งไม่ตั้งงานลงต่อปลัดกระทรวงโดยแท้ พยมีเหตุ
 ถูกเห็นรัฐมนตรีอาจจะมีการรัฐธรรมนูญได้ตลอดไป ความจริงผลอัน
 ไตร ๆ ก็ทราบ แต่เราที่ไม่เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ เพราะระเบียบ
 ราชการบริหารเข้ามามีแล้ว และยังมีอีกหลาย ๆ อันที่เป็นสิ่งสำคัญ
 ปลัดกระทรวงตั้งอธิบดี อธิบดีตั้งหัวหน้ากอง หัวหน้ากองตั้งหัวหน้า
 แผนก มีหม้อต้มแต่กฎหมายก็มีอยู่แล้ว ซึ่งเป็นเพียงกฎหมายเล็ก ๆ
 จะเข้ามาได้ในหนึ่งสมัยง่าย แต่รัฐธรรมนูญไม่แบ่งเขตขาด แล้วเขียน
 อย่างนั้นเป็นการทิ่มแทงแต่ก็เกิน ที่จะทำให้พลาดได้ง่าย ๆ เพราะ
 ฉะนั้นไม่สมควรที่จะเขียนไว้ เพราะการเขียนไว้ผิด ถ้าหากว่าเขียน
 ก็ต้องยกเขาพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการบริหาร มาได้ทั้งหมดจะได้ผิด เพราะถ้า
 ปฏิบัติไปแล้วก็ผิด เพราะฉะนั้นถ้ามีอะไรที่ผิด และยกเงินโตให้เป็นหลัก
 ใหญ่ ๆ จริง ๆ อย่าให้ยุ่งยากอย่างนั้น

๒๐.๓๐ 14.

นายทองม้วน อธิการ : ข้าพเจ้าขอโทษที่ทักความยุ่งยาก
 ให้แก่ท่าน แต่ถ้าด้วยความจริงใจเพื่อประโยชน์ ในความราบรื่นใน
 ทางราชการ ข้าพเจ้าจึงขอขียนหนังสือจากให้เป็นไปตามนิติ หรือถ้า
 จะเปลี่ยนหรือแก้ไขข้อขัดข้องให้ดียิ่งขึ้นก็จะเป็นที่พอใจ ทุก ๆ การขอ
 พิจารณาข้อบัญญัติข้าพเจ้าไม่ใช่ว่าเป็นคนหัวดื้อ ถ้ากรรมมาซึ่งการให้
 เหตุผลพอสมควรแล้ว ข้าพเจ้าก็ยอมให้กรรมมาซึ่งการอย่างสิ้นใจ ด้วย

LIRT

เกิดขึ้นนั้นจำเป็นที่ความจำเป็นเหตุอัน ทั้งที่ข้าพเจ้าบัญญัติลง ข้าพเจ้า
 ได้ขอแปรญัตติไว้ คือว่าเราได้ปรากฏชัดแล้ว ว่าในความเหตุผลกล
 ได้เป็นมาแล้ว ๑๑ ข้อนี้ ทำให้ราษฎรและประชาชน มีความรู้สึก
 เหตุอันหนึ่ง การปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้นไม่เป็นที่ประโยชน์สำหรับเขา
 เด็ดขาด การปกครองระบอบประชาธิปไตยเขาเห็นอย่างนั้นเสียแล้ว
 ด้วยเหตุที่จำเป็นมีความจำเป็น ถ้าเราต้องปรับปรุงการบริหารราชการ
 แผ่นดินให้ดีขึ้น เพื่อการรวบรวมประชาชนอันมั่นคงของรัฐธรรมนูญ
 และปลัดกระทรวงและข้าราชการประจำด้วย ไม่อย่างนั้นงานจะดำเนินไป
 ไม่ได้ทั้งที่ปรารถนาดีเลย เมื่อขอเท็จจริงปรากฏอยู่เช่นนี้แล้ว เรา
 จำเป็นอยู่เองที่จะต้องแก้ไขให้เหมาะให้สม ดังที่สุดเท่าที่จะแก้ไขได้ ความที่
 ข้าพเจ้าแปรญัตติมานี้ มิได้หมายความว่าเราจะแยกออกจากกันเด็ดขาด
 อย่างที่หมิ่นบางท่านเข้าใจ การที่บางท่านรีบปรายมาแล้ว ก็จะไม่
 ขอบเขตต์ในความประสงค์ของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามีความประสงค์ในการที่
 จะให้ดำเนินการไปด้วยดีที่สุด เพราะรัฐธรรมนูญเป็นสิ่งที่มหัศจรรย์
 ไม่ใช่ใช้มือ ใช้ส้อมของคอบบิเญชให้มือทำ และจะเป็นแม่บทของวิ
 ธรรมนูญต่อไปอีกด้วย และจะเป็นการบริหารที่ดียิ่งขึ้นในเมื่อได้ปรับปรุง
 ข้อสำคัญเราต้องวางระเบียบราชการบริหารแผ่นดินให้ดีขึ้น เช่น
 ทางสภาควบคุมคณะรัฐมนตรี ควบคุมในทางปลัดกระทรวง หรืออธิบดี
 ทันทีไปก็ควบคุมกันเป็นชั้น ๆ ไปถึงหัวหน้ากอง นายอำเภอ ข้าราชการ
 ประจำจังหวัด สำหรับในข้าราชการพลเรือนก็มีบัญญัติไว้แต่อย่างใด สมมติว่า
 ข้าราชการประจำจังหวัด มีหน้าที่รับผิดชอบของคณะรัฐมนตรี ส่วน
 หัวหน้ากอง ก็มีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน หัวหน้ากรมก็มีหน้าที่รับผิดชอบ
 ร่วมกันในกระทรวงของตน ข้าพเจ้าเห็นว่าถ้าหากทำได้จะเป็นผลดี แต่
 ว่าเราต้องวางแม่บท ให้เป็นแนวปฏิบัติของข้าราชการเหล่านั้น ให้เป็น
 ผลที่สุด นี้เป็นข้อสำคัญ ความจริงนั้นปรากฏอยู่แล้ว ทางนิติมาชิก

ก็ยอมรับหลักการว่า เป็นหลักการที่ดี เป็นอุดมคติที่ดี แต่ว่าทำไมไม่
 แก้ไข การที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่เป็นการเสียหายอะไรเลย
 เพราะเป็นแนวปฏิบัติ แล้วกรรมการก็ว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ
 การปฏิบัติ ความจริงนโยบายแบ่งกัน แต่เรื่องอื่นของกรรมการไป
 เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ ก็เกี่ยวข้องกับทางปฏิบัติก็มี อย่างทหาร
 ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างนั้นเป็นต้น ในเวลาเขียนไว้ในมาตรา ๓๓๓
 จริงอยู่ที่เราเข้าใจว่า ถ้าหากว่าเราไปทำเช่นนั้น จะเป็นการยุ่งยากแก่
 รัฐมนตรี แต่เราก็คงอยู่ว่ารัฐมนตรีนั้นจะต้องทำงานเป็นส่วนหนึ่งของ หรือ
 จะต้องวางแบบวางแผนอะไรต่ออะไรแต่ตั้งไป ถ้าหากว่าเราปล่อยให้
 รัฐมนตรียุ่งยาก ถ้ายุ่งยากนั้นในที่จะใช้ให้ตายทางไม่ได้ การควบคุม
 ยุ่งยากมาก รัฐมนตรีมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบแท้จริง ซึ่งข้าราชการประจำ
 ปฏิบัติได้อย่างไรกัน ไปปรับมรดกให้คืน แล้วถ้าว่าข้าราชการเป็นอย่างไร
 ก็แก้ไขปรับปรุงเพื่อส่งงานไปอย่างนั้นอย่างนั้น ก็เป็นไปได้ตามจุดประสงค์
 ถ้าอย่างนั้นไม่มัวเวลาใช้เต็มของเพื่อประโยชน์แก่ชาติ และสำหรับประเทศไทย
 ภาวะของรัฐมนตรีเป็นอย่างไร ความจริงเป็นอย่างไร รัฐมนตรีไม่รู้ เพราะ
 ไม่มีเวลา แม้แต่เพียงเซ็นชื่อรับแจก โดยมากเป็นอย่างนั้น ส่วนหลัก
 ที่แท้จริงจะเป็นประการใดหาทราบไม่ ก็จะเป็นการเสียหาย อย่างนั้น
 มากเหลือเกิน ที่ปรากฏมาแต่ที่หลาย ๆ อย่าง จริง ๆ ด้วยข้อข้อหนึ่ง ก็คือว่า
 เราอยู่แต่ที่ว่ารัฐมนตรีไม่เข้าใจของในงานฝ่ายประจำ ผู้ช่วยของในงานฝ่าย
 ประจำคือข้าราชการประจำ ยกตัวอย่างเช่น ข้าราชการและปลัดกระทรวง
 เป็นต้น ในต่างประเทศ ปลัดกระทรวงและอธิบดี เป็นที่ปรึกษา รัฐมนตรี
 ขยันไม่เลยความจริง แต่ว่าสำหรับประเทศไทยเราก็คงยอมรับข้อนี้ ถ้า
 หากว่าช่วยใจขาดคนนอกพร้อม ก็ควรยกอธิบดีให้มาปรึกษา แต่บางที
 ส่งงานกว่ากว่าเสียหมด รัฐมนตรีตั้งอย่างหนึ่ง ขอบคิดตั้งอย่างหนึ่ง งาน
 เสียหมด แล้วในที่ที่สุดคนดี ถ้าไม่ถูกใจรัฐมนตรี ก็ตั้งปลัดไปเสียทีเดียว

ข้อเสียหายมามาก ยากที่จะเปรียบเทียบให้สั้นๆได้ เพราะฉะนั้นขอให้สมาชิกและกรรมกรวิชาชีพแก้ไขให้ดีกว่า ความประสงค์ไม่ขัดข้องอื่น เราจะมีองค์ความรู้ของข้าราชการให้มันคงได้ เดี่ยวนี้ข้าราชการไปนั่งทำงานใช้เวลาดำรงหน้าที่สัก ค่อยถึงเดือนกุมภาพันธ์ตอน นี้ก็อยู่ในระดับยากไม่ก้าวหน้า คืออยู่ข้างหลังระเบียบการค่า บัณฑิตแล้วเขาก็ไม่ทำ เขาก็ผู้ซึ่งจะเป็นรัฐบาลต่อไป และท่านกรรมกรวิชาชีพ ขอให้พิจารณาเรื่องนี้

๑๐.๓๖ น.

พล.ท. จีระ วิชิตสงคราม : กระผมได้อ่านคำแปรญัตติอันนี้แล้วครับ จะทำความเข้าใจเล็กน้อย ที่เป็นปัญหาโต้แย้งกัน คือในนั้นคำแปรญัตติมี ๒ กัน ว่าคณะรัฐมนตรีใช้อำนาจบริหารราชการตามนโยบายทางปลัดกระทรวงและอธิบดี อีกอันหนึ่งบอกว่าเป็นคำขอกรมบริหารราชการแผ่นดินตามนโยบายทางปลัดกระทรวงและอธิบดี ตามความหมายที่เขียนอย่างนั้น ผมมีความเข้าใจว่า รัฐมนตรีนั้นจะสั่งงานได้เฉพาะแต่ปลัดกระทรวงหรืออธิบดีเท่านั้น จะสั่งงานคนไปในตำแหน่งต่าง ๆ นั้น เป็นอันว่าสั่งไม่ได้ ถ้าหากว่าจำกัดอยู่เพียงเท่าที่เป็นอยู่ในบทนี้ กระผมเข้าใจว่าทางกระทรวงพลเรือน หรือทางทหาร ก็อาจจะเหมือนกัน คือในการสั่งงานนั้น โดยปกติต้องสั่งกันตามระเบียบลำดับชั้น ยกตัวอย่างว่า ชั้นที่เมื่อจะสั่งงานก็ต้องบอกแม่กอง แม่กองจะสั่งก็ต้องสั่งต่อหน้าแผนกถึงความลำดับชั้น แต่ว่าบางกรณีก็จำเป็น เรื่องของ ทวีธาภิเศกนั้นก็ต้องการความร่วมมือเร็ว อธิบดีอาจจะสั่งต่อหน้าแผนก แต่ถ้าหัวหน้าแผนกเมื่อได้รับคำสั่งแล้ว ต้องรายงาน ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งถัด แต่ด้วยลำดับชั้นก็ต้องบอกแม่กองของผู้บังคับบัญชาต่อไป ในเรื่องอะไร การงานที่ใดเป็นอยู่ในทางบริหารกระทรวงต่าง ๆ ถึงกระทรวงทหารก็เหมือนกัน

๓๖๑

LIRT

เหมือนกัน ดังนั้นถ้าเราจะมาเขียนอยู่เพียงเท่านั้น กระผมคิดว่าจะเป็นทางที่จะคำนึงถึงว่า รัฐมนตรีนั้นมันหน้าทรมันผิดชอบด้วยรัฐสภาในกิจการ ในหน้าที่ของตน เพราะฉะนั้นถ้าจากที่เคยเพียงเท่านั้นแล้ว ก็ยังแข็งข้อด้วยว่าถ้าเราจะไปโตะตีโชน ในกิจการที่เร่งด่วนนั้นอย่างหนึ่ง หรือในกิจการงานบางอย่าง ก็จะต้องให้กิจการดำเนินไปนั้น ต้องมีระเบียบการที่รัดกุมคร่าวๆ ในขั้นต้นๆ เพราะฉะนั้นการที่ไปตรวจตราดูบ้างสั่งบ้างอย่างนั้นเห็นเหมาะ เราจะทำให้คำแนะนำ หรือบางทีอาจจะสั่งก็ได้ ในเมื่อมีความจำเป็นอย่างนั้น จะทำให้กิจการบริหารในหน้าที่ที่เขารับผิดชอบ จึงจะดำเนินไปได้อย่างดีแล้ว กระผมขอให้ตัวอย่างง่ายๆ ว่า สมมติคิดขึ้นเอง เราเราจากที่บอกไว้ จะสั่งได้เฉพาะแต่แม่กองโยธา กับบัญชีของคนที่นั่น ตำแหน่งที่งานนั้นไม่มีอำนาจสั่งได้ ในที่นั้นเอง กระผมคิดว่าถ้ากิจการบริหารในที่นั้นเอง จะเดินไม่ได้หรอก เพราะเหตุว่าผู้บังคับบัญชาเหล่านั้นจะให้ไปไปตามความมุ่งหมายของตนเองนั้น นอกจากสั่งแล้ว จะต้องดูแลด้วยหลักปฏิบัติราชการเป็นขั้นอย่างนั้น กระผมจึงมีความเห็นว่า ถ้าหากบริหารเป็นอำนาจสูงสุดของประเทศคือตามรัฐธรรมนูญ เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรี รัฐมนตรีที่ทำการในกระทรวงมหาดกรม ต้องรับผิดชอบด้วยรัฐสภาในหน้าที่ของตน ก็มีความจำเป็นที่จะต้องให้เข้ามาอำนาจหอการค้าที่เราจะบริหารกิจการให้เป็นไปตามความประสงค์ของรัฐสภาให้ได้ เพราะฉะนั้นในการที่จะเขียนจากที่นั้น กระผมคิดว่าจากที่ได้เขียนเท่าที่ฉันนั้น ก็มีทางเสียการที่เราจะเขียนอะไรลงไปในเรื่องรัฐธรรมนูญ เราต้องมั่นใจจริงๆ ว่าจะไม่เกิดความเสียหายขึ้น ถ้าเกิดความเสียหายขึ้นแล้ว ก็ต้องการแก้ไขจำนวนมาก แต่เราเองเป็นผู้ร่างก็ต้องรับผิดชอบเหมือนกัน นั่นเป็นสิ่งที่กระผมคิดว่า ควรพิจารณาในเรื่องนี้ ที่แล้วๆ มานักแล้วเรื่องก็ดูมาสิก็กลัวร้ายกัน กระผมก็เห็นความชอบของผมเอง แต่ชอบของผมเองนั้นเราจะไม่โตะตีโชน การแก้ไขก็มีเพียงว่า

๗. พระราชบัญญัติระเบียบราชการ

LIRT

บริหารแห่งประเทศไทยนั้น มีบางเรื่องๆ หมายความว่า เช่นบ้าง ใจว่า ปลัดกระทรวงมีหน้าที่รับผิดชอบในการประจำตัวเป็น กว้างโดยปกติ รัฐมนตรีกับความจำเป็นที่อาจ ควรจะตั้งตามอำนาจบังคับบัญชา การที่เขาตั้งไปตามรายงานบังคับบัญชานั้น ต้องถือว่าเป็นของแท้ แต่ที่เราจะห้ามไม่ให้ตั้งโดยนั้น สมมติว่ามีการตั้งเข้ามาจากที่ไหน อีกประการหนึ่ง จะให้ข้าราชการเขาไปปฏิบัติงานตามหน้าที่ โดยตามหลักของเขา ซึ่งรวมหน้าที่รับผิดชอบ ถ้าเช่นนั้นแล้วก็มีผลความจำเป็น คือว่าเราจะต้องทำให้ฐานะของข้าราชการนั้นมั่นคงเท่าที่เป็นอยู่ในตำแหน่งนั้น พระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือนเกิด ใต้อ่างหลังก็ได้อีก อ.ก.พ. ต่างๆ ก็ตาม ก็เป็นที่รู้กันอยู่แล้วว่า ยังไม่มีความมั่นคงแก่ข้าราชการเพียงพอ เพราะฉะนั้นก็จะให้ตั้งมีเงินในเรื่อนั้น ก็หมายความว่าเงินการจำเป็น ที่ควรจะตั้งมีพระราชบัญญัติ ให้อำนาจแก่ข้าราชการเขาด้วยกัน ถึงจะเป็นไปโดยเรียบร้อย สมมติความมุ่งหมายที่เราได้พูดกันอยู่นั้น เนื่องจากเหตุนี้ กระผลจึงมีความเห็นว่า ถ้าจะเขียนเพียงเท่านี้ไม่พอ อาจจะทำให้การเสียหายขึ้นได้ ในกรณีนี้ตั้งแต่ที่ประชุมระดมกันนี้ ก็คิดว่าถ้าเราไม่แก้กระผลก็คิดว่าเราจะไม่สมควรเขียนใจเกี่ยวกับในเรื่องนี้ ถ้าจะมีการแก้ไขเพื่อจะทำให้เป็นการเหมาะสม ก็เป็นที่น่าที่จะพิจารณากันว่าควรจะแก้ไข เพียงใด

นายอินท สิงห์เนตร : ข้าพเจ้าเห็นว่า เราได้พูดกันมาตั้งสองวันแล้วขอเสนอให้ลงมติ

พ.อ.กาน ชำนาญภูมิจ : ข้าพเจ้าขอเสนอให้แยกข้อที่ ๖ ไว้ก่อน

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ผู้ใดเห็นว่าควรจะให้แยกข้อที่ ๖ ปรายข้อไปขอได้โปรดลุกขึ้น
 สมาชิกก็มีอยู่ ๑๐ คน

ประธานสภาารัฐธรรมนูญ : ผู้ใดเห็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติม
ข้อ ๒๖๖ มาตรา ๒๕๖

สมาชิกยกมือ ๑๙ คน

ประธานสภาารัฐธรรมนูญ : เห็นว่าร่างแก้ไขเพิ่มเติม
เห็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติม

นายทองม้วน อัครถาวร : ข้าราชการขอให้มีเงื่อนไข เพราะ
มีผู้แปรญัตติ ๒ คน

ประธานสภาารัฐธรรมนูญ : ผู้ใดเห็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติม
ญัตติของขุนนาง ๆ กับนายทองม้วน ๆ ใช้พิจารณา ขกได้โปรดขุมยขึ้น

สมาชิกยกมือ ๑๖ คน

ประธานสภาารัฐธรรมนูญ : ผู้ใดไม่เห็นด้วย ที่คงใช้ตาม
ร่างของกรรมาธิการ ขอได้โปรดขุมยขึ้น

สมาชิกยกมือ ๑๖ คน

ประธานสภาารัฐธรรมนูญ : มีคะแนนเท่ากัน คือให้รับ
คำแปรญัตติ ๑๖ เสียง ไม่เห็นด้วย ๑๖ เสียง

นายจงใจภักดี : ขอให้นำข้อนี้โดยเร็วขึ้น

ประธานสภาารัฐธรรมนูญ : ที่เรียนยกเป็นสิทธิ์ของท่าน
เราจะได้ยินจนกว่า ผู้ใดเห็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติมทั้งสองนี้ใช้พิจารณา

ขอได้โปรดขุมยขึ้น

สมาชิกยกมือ ๑๖ คน

ประธานสภาารัฐธรรมนูญ : ผู้ใดไม่เห็นด้วย โปรดขุมยขึ้น

สมาชิกยกมือ ๑๖ คน

ประธานสภาารัฐธรรมนูญ : เห็นว่าไม่รับพิจารณาคำแปร
ญัตติทั้งสองเป็นอันขาดไป พิจารณาต่อไป มาตรา ๒๕๐ ของมาตรา ๒๕๑

นายเกษม บุญศรี : มาตรา ๒๕๑ ข้าราชการคัดค้าน เพราะ
เห็นว่าการแก้ไข ทั้งนี้จะเห็นชัดว่าแท้จริงแล้วมากมายโดยใช้เหตุ

ในมาตรา ๔๑๐ ของมาตรา ๕ คำว่าคณะรัฐมนตรีอาจใช้ ข้อคิดที่ว่า “คณะรัฐมนตรี” ออกและให้คำแก้คำว่า “ลาออก” เพราะเหตุซึ่งกล่าวไว้แต่ต้นในมาตรานี้ นั้นมีความหมายอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นทุก ๆ คนที่เขียนใต้นักเป็นทหารแต่งตั้งซึ่งกันมาข้างกัน เพราะฉะนั้นไม่จำเป็นต้องเขียนไว้ก็ได้ตามแต่ก็ จึงออกด้วยอีก อีกคำหนึ่ง ในอนุมาตรา ๕ ตอนสุดท้ายขอเติมคำว่า คณะรัฐมนตรี ขึ้นใหม่ เพื่อให้บริบทกับคำข้างหน้ามีว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามมาตรา ๔๑๐ คณะรัฐมนตรีที่ลาออกต้องอยู่ในตำแหน่ง เพื่อตำแหน่งนั้นไปจนกว่าจะตั้งรัฐมนตรีใหม่ เติมคำว่า จะตั้งรัฐมนตรีขึ้นใหม่

หลวงประยูรวงศ์วชิราภรณ์ (กรมราชการ) :

ถ้าตรวับอนุมาตรา ๕ คำว่าผู้แปรพฤติชอบเดิมกับว่า คณะรัฐมนตรี ต้องออกจากตำแหน่ง จะตั้งกับคณะรัฐมนตรีใหม่กรมราชการเห็นพ้องด้วย และเป็นอันขอเติมตามคำแปรพฤติชอบมาตรา ๕ ลงอีกว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามมาตรา ๔๑๐ คณะรัฐมนตรีที่ออกต้องอยู่ในตำแหน่ง เพื่อตำแหน่งนั้นไปจนกว่าจะตั้งคณะรัฐมนตรีขึ้นใหม่ ท่องจำจะพบใจ ส่วนในคำแปรพฤติในอนุมาตรา ๕ นั้น กรมราชการเฉยใจไม่เห็นด้วยกับผู้แปรพฤติกด้วยเหตุนี้คือว่า มาตรา ๔๑๐ นี้ ระเบียบที่ว่า รัฐมนตรีทั้งคณะออกจากตำแหน่งเมื่อรัฐมนตรีลาออกอันอนุมาตรา ๕ พ้องอย่างท่านว่าก็เห็น แต่กรมราชการมีความหมายดังนี้ รัฐมนตรีที่ออกทั้งคณะหมด ไม่ใช่จะลาตั้งแต่คนไหนหมดคณะรัฐมนตรี แต่ทุกคนต้องหมดไปทั้งคณะไปหมดทุกคนเมื่อพร้อมกันลาออกหมายความว่าอย่างนั้น คณะรัฐมนตรีที่ลาออกเมื่อพร้อมกันลาออก ส่วนการลาออกเป็นรายตัวเขา มาตรา ๔๑๐ เราเขียนว่าความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะเมื่อตายเพราะไม่จำเป็นต้องเขียนรัฐมนตรีทั้งคณะลาออกหมดทั้งทุก ๆ คน ทั้งคณะต้องออกไปพร้อมกันหมดหมายความว่าอย่างนั้น เมื่อลาออกก็หมายความว่าลาออกทั้งคณะ อันนั้นขอสงวนไว้ เป็นไปตามเดิม

นายเกษม บุญศรี : อย่างที่ท่านว่าก็ได้ความอย่างเดียวกัน เพราะเมื่อมาตรา ๓๔๑ คณะรัฐมนตรีขี้ออกจากคณะดังกล่าวออกทั้งชุดเช่นเดียวกันอย่างมากที่สุดเท่าที่มัน ออกันหนึ่งจนมาตรา ๓๑ ข้าพเจ้าไม่ได้แปรญัตติไว้ อย่างกระซอกซอกนิดหน่อย คือว่าในมาตรา ๒๕ ได้แปรญัตติไว้ กรรมการไม่ยอมในคำร่างกฎหมายมาตรา ๒๕ นั้น คณะกรรมการให้ใช้คำว่ากรร มการ ทั้งยังว่าฉันไม่สงัย ข้าพเจ้าก็แปรกฎหมายว่าไม่สงัยถ้อยคำไม่เพราะ กันมาตราว่าหมกต อยากรู้ให้อย่างใดอย่างหนึ่งมาตรา ๒๕ จนมาตรา ๓ ในมาตรานั้น ข้าพเจ้าขอแปรญัตติว่า หรือส่งให้ผู้แทนถูกยุบ ท่าน ท่านว่าคำร่างกฎหมายท่านไม่ขยาก็ให้ใช้เพราะเป็นพาสซีฟออยซี ในภาษาไทยเข้าใจกัน ขอเติมท่านไม่ยอมหรือมีการยุบสภาผู้แทน มาทันทันคำร่างก ฎหมายซึ่งท่านใช้ไปแล้ว ความอย่างเดียวกันก็อยากให้เป็นอย่างใดอย่างหนึ่ง

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ส่วนมาตรา ๕ ท่านไม่คิดใช้ หรือพูดถึงว่าถูกยุบออกอันหนึ่งต่างหาก จนมาตรา ๖ ส่วนคำว่า "คณะ" ที่ท่านขอตัดนั้น กรรมาธิการขอใช้ เขาใช้ที่ขากันแต่จะพูดถึงยุบหรือ ไม่ยุบ

นายเกษม บุญศรี : จนมาตรา ๕ ความเป็นจริงไม่น่าจะเขา ได้เลย

หลวงประเทืองนิติสาร (กรรมาธิการ) : กรรมาธิการเสียใจ หายอมไม่ได้ใจจนมาตรา ๕ นี้ เพราะว่าถ้าเขียนตามต้นฉบับว่า "คณะรัฐมนตรีออกจากตำแหน่งเมื่อ" แล้วก็ตัดอย่างท่านว่านั้นได้ แต่เราเขียน ว่าคณะรัฐมนตรีขี้ออกจากตำแหน่งเมื่อตัดออก อย่างนั้นข้าพเจ้าจะเอาออกจน หมดคณะ ถ้าตัดออกทั้งคณะจนหมดคณะกรรเข้าในมาตรา ๓๔๑ ท่านหมายความว่าให้ตัดออกทั้งคณะพร้อมกัน ถ้ายุบกรรมากรั้น ถ้าออกไม่ออก เป็นรายตัวพร้อมกันออกทั้งคณะ คณะรัฐมนตรีก็รวมบังคับทุกตัวออก เจบ่ ท่านจนมาตรา ๓ ถึงแม้ไม่มีแปรญัตติแต่ก็ขอขอบคุณมาก ที่ได้

ตกต้องมา กรรมวิธีการที่ขอขมมีศักดิ์มากคือ เป็นดังนี้ สภาผู้แทน
ที่ได้ให้ความไว้วางใจมาตรา ๗๗ ๓๗๗ หรือมีการยุบสภาขึ้น เหตุที่
ใช้นั้นหมายความว่าให้สภาไว้วางใจ

นายเกษม บุญศรี : ในข้อมาตรา ๔ กรรมวิธีการไม่เห็นด้วย
ข้าพเจ้าก็ไม่ว่า เป็นอันผ่านไปได้ แต่ว่าในข้อมาตรา ๓ ใดๆ กรรม
วิธีการจะยอมเปลี่ยน ข้าพเจ้าเห็นว่า ใจความและหลักการของภาษาที่
ควรจะใช้ว่า “ถูกยุบเมื่อ” เราใช้กันมาในกรณีอย่างอื่นในคราวนั้น
ท่านอธิบายน่า เพราะสภาผู้แทนที่ถูกยุบไม่ใช่ถ้าจะมีเสียแต่เพียงส่วน
เดียว มีโอกาสจะยุบเพราะศักดิ์ ท่านว่าอย่างนั้นในคราวนั้น ข้าพเจ้า
ก็นั่งคิดว่าทำไมท่านบอกอย่างนี้ ความว่าผู้ถูกยุบนั้นไม่จำเป็นต้องมีความ
ผิดเต็มไป ผู้ถูกยุบเป็นเพียงการดูหาเท่านั้น หรือดูว่าผู้บดขยี้
เรือนทางวินัย ผู้ตัดสินความก็ว่าถ้าเขาจะต้องถือว่า ผู้ถูกยุบซึ่งเป็น
จำเลยนั้นเป็นผู้บริสุทธิ์ เพียงเป็นผู้ชำระของศาลก็มีอยู่ เพราะฉะนั้น
เป็นการลงโทษอยู่ในตัว และข้าพเจ้าเห็นว่าถ้าควรจะใช้ว่า “ถูกยุบ”
ในหลายๆ กรรมวิธีการได้แก่แต่อย่างว่า แต่ก็ต้องเติมด้วยคำอีกหลายคำ

หลวงประคอบนิติสาร (กรรมวิธีการ) : กรรมวิธีการขอ
ขมมีศักดิ์มาก และสภาอาจจะไม่อนุมัติก็ได้

นายเกษม บุญศรี : ถ้าจะแก้ข้อให้ใคร่คิด เอาอย่างใด
อย่างหนึ่ง

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : กรรมวิธีการที่ขอแก้เหมือนกัน
คืออาจขอแก้เป็น “หรือมีการยุบสภาขึ้น” เขาแก้ว่า หรือมีการยุบสภา
ขึ้น เขาแก้ให้เหมือนกับมาตรา ๗๔ เพื่อให้สัมพันธ์กับมาตรา ๗๔ ว่า
“หรือมีการยุบสภาขึ้น” เป็นอันว่าเรียบร้อย ผู้แปรญัตติพอใจก็เป็นอันว่า
ผ่านไปได้

นายเกษม บุญศรี : พอใจ

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ . เป็นอันว่าผ่านไป

นายเทพ โชติณัฐิต : ข้าพเจ้าขอคัดคำว่า “นั่น” ออก เพราะเหตุว่าสภาผู้แทนมีคำว่า “นั่น” อยู่ข้างหน้าแล้ว จึงขอคัดคำว่า “นั่น” ออก เพราะว่ามีใจความเท่ากัน

หลวงประกอบนิติสาร (กรรมวิธีการ) : กรรมวิธีการขอม

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : เป็นอันว่า คัดคำว่า “นั่น”

หลังคำว่า “สภาผู้แทน” ออก เห็นจะชัดตั้งแล้ว “สภาผู้แทนที่ได้ให้ความไว้วางใจตามมาตรา ๓๓๘ สันชายุ หรือมีกรรมาชิกสภา”

หลวงประกอบนิติสาร (กรรมวิธีการ) : “ผู้แทน” ชี้คำหนึ่ง

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : “สภาผู้แทนที่ได้ให้ความไว้วางใจตาม

มาตรา ๓๓๘ สันชายุ หรือมีกรรมาชิกสภาผู้แทน” เหมือนกับมาตรา ๔๔ กับพระยาภิรมย์ราช จะเต็มมาตรา ๓๓๘

๓๓.๐๓ 11.

พระยาภิรมย์ราช : มาตรา ๓๓๘ มี ข้าพเจ้าขอติ ๒ ทวิ “พระมหากษัตริย์โปรดเกล้าฯ ให้ออก” ความประสงค์ของข้าพเจ้ามีเพียงว่าอยากจะได้ให้เป็นพระราชาเจ้า ใช้ให้พระมหากษัตริย์โปรดเกล้าให้รัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งออกได้เมื่อเห็นสมควร กรรมาชิกวงนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าโดยปกติคงจะไม่ทำ แต่อาจจะบางครั้งบางคราว ที่มีควมจำเป็นทำให้มีพระราชอำนาจที่จะทรงกระทำได้ และข้าพเจ้าคิดว่า ตามรัฐธรรมนูญของประเทศอังกฤษ พระมหากษัตริย์ก็ยังทรงพระราชอำนาจนั้นอยู่ หากแต่ไม่มีได้ใช้แต่สำหรับประเทศไทย การประกาศอภัยโดยซึ่งเป็นของใหม่อยู่ ถ้าจะยกพระราชอำนาจให้ไว้แล้ว ก็อาจจะมิใช่ประโยชน์ในการแก้ไขวิกฤติภาตบางอย่างได้

LIART

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : มีสมาชิกผู้หนึ่งคือพระยาธำวริก
พงศ์ชื้อแปรมุขิตเพิ่มอนุมาตรา ๓ ทวิทำนองเดียวกัน

พระยาสาริกพงศ์ ชวรมพิลาศ : กระผมขอแปรทั้งต้องมาตรา
ข้อความคล้าย ๆ กันทั้งมาตรา ๑๕๐ อนุมาตรา ๒ ที่ถวายพระอำนาจให้
พระมหากษัตริย์เขาคณะรัฐมนตรี ออกได้ แล้วไปแปรในมาตรา ๑๕๐ ที่
เขาคชกเฉพาะตัว จะไม่ทำให้ยกเลิกในคราวเดียวกันหรือไม่

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : ข้อความอย่างเดียวกัน อนุ
มาตรา ๒ ทวิใจความเหมือนกันยกเลิกไปรวมกันได้

พระยาสาริกพงศ์ ชวรมพิลาศ : เหตุที่ขอแปรญัตติกเพราะ
ว่าตามรัฐธรรมนูญ ฉบับรัชกาลเกล้า มาตรา ๗๘, ๗๙ มีใจความเช่นนี้ คือ
พระมหากษัตริย์ออกคณะรัฐมนตรี ทั้งคณะหรือเป็นรายคือเฉพาะ
บุคคลก็ได้ กระผมเห็นว่าเขาคืออยู่แล้ว กรมราชการปกครองระบอบ
สมัยของคณะรัฐประหาร ไม่ควรตัดเขาออกอะไรที่เป็นของอยู่แล้ว ก็
ไม่ควรเขาออกควรเอาไว้ นี่เป็นประการแรก ส่วนประการที่สอง
เหตุการณ์ในระยะ ๑๖ มีมากเป็นครั้งที่สุดจน ให้เราตั้งคำถามถึงความ
ข้อนี้คือ กรณีข่าวดำเนินการบริวารราชการแผ่นดิน โดยทหารคนหนึ่ง
อย่างหนึ่ง และอาศัยเสียงข้างมาก ในสภาออกอย่างหนึ่ง แต่บ้านเมือง
จะปรองดอง ระงับความเคียดชังอย่างไรรัฐบาลได้คำนึงถึง คงยึด
เกาะกันเรื่อยไป มีใจประชาชนจะเรียกร้องให้ออกก็ข้อนี้ จนเป็นเหตุ
ให้เกิดรัฐประหาร ราษฎรจึงพ้นจากความทุกข์ยากในระยะนั้น มีฉันท
ถักกันชาวหมู่กันเรื่อย ก็ถ้ายถวายอำนาจให้พระมหากษัตริย์มีอำนาจถอด
ถอนคณะรัฐมนตรีได้ เมื่อมีเหตุการณ์เช่นเกิดขึ้นก็ พระมหากษัตริย์
ก็คงจะใช้อำนาจนั้น และเมื่อได้ถวายอำนาจเช่นนั้นแล้ว บางทีรัฐบาล
ไม่กล้าที่จะออกไปเพราะกลัวจะถูกถอดถอน จึงขอยกาว ใช้อำนาจของเขา

จะเป็นภัยกับราชบัลลังก์ คือรัฐบาลล้มเสียดังมาก ดังนั้นผู้น้อยอยู่ในกา
ชาฟเจ้าศัควาธอน ไม่น่าวิตกนัก เพราะพระมหากษัตริย์ได้ทรงศึกษาเล่า
เรียนพระปริชาธามาตรทั้งทรงมีองค์มนตรี เป็นที่ปรึกษาด้วย : คงจะ
ทรงพิจารณาการศอกแก่กลางเทศะ เมื่อควรจะใช้อำนาจคงจะใช้เมื่อ
เห็นจำเป็นควรใช้ก็คงจะทรงระงับไว้ และในครั้งนั้นก็ทราบว่าพระเจ้าแผ่นดิน
มีอำนาจเช่นนี้ คงที่ทางสมาชิกรัฐสภาได้ขอร้องปรายมาแต่ก่อน เพราะฉะนั้น
ข้าพเจ้าคิดว่าคงจะถวายพระพรราชอำนาจ ขอนิดใจเพื่อใช้ในกรณีจำเป็น

๑๑.๑๖ น.

นายสุวิชัย พันธุ์เกษม (กรรมาธิการ) : ตามที่ได้มีท่านผู้
ทรงวิสัยคุณและคุณวุฒิ อยากจะแปรญัตติ ให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้
พระราชอำนาจต่อรัฐมนตรีได้ เจตนาของท่านนี้ข้าพเจ้าเห็นพ้องด้วยว่า
ในกรณีที่มีรัฐมนตรีรับผิดชอบนั้น ก็ว่าเมื่อสภาไม่ชอบหรือจะโรยใน
กฤษฎีกาก็จะทำงานบริหารต่อไป แต่กรณีเช่นนี้ ข้าพเจ้าเข้าใจว่าผู้
คืออาจจะเป็นกรณีเรียกว่า เมื่อให้ไปแล้วจะไม่มีโอกาสไปใช้เลือกได้
แต่ที่ว่าตั้งไว้ที่เราให้ไป แต่ไม่ใช้นั้น ก็เหมือนอย่างเครื่องมือ เครื่องมือ
ที่มีอยู่แต่ไม่ใช้ มันจะชนสนม แล้วผลที่จะได้นั้นไม่มีประโยชน์ใด
ข้าพเจ้าขอยกตัวอย่างในผลเสีย ผลเสียที่ว่าโยนมาป็นนี้ ขึ้นไปให้
พระมหากษัตริย์ต่อรัฐมนตรีหรือต่อคนใดคนหนึ่ง ผลเสียมีอยู่ว่า ถ้าใน
รัฐบาลใด นายกรัฐมนตรีเป็นผู้คิดเลือกคอดักเพื่อนร่วมงาน การที่
นายกรัฐมนตรีเลือกมีได้เข้ามาในนี้ ก็หมายความว่าคน ๆ นั้นชื่อด้วยดีจึ
และมีนโยบายตรงกับรัฐบาลตั้งใหม่ที่จะบริหาร แต่ในขณะที่มีการ
บริหารไปนั้น ถ้าบังเอิญรัฐมนตรีคนนั้นเป็นคนทำให้เกิดผลเสียหาย เช่น
ประพฤติกผิดในทางส่วนตัวก็ หรือประพฤติกผิดในทางส่วนรวมก็ ความ
จริงนายกรัฐมนตรี ซึ่งเขาคงเข้ามาในนี้ ก็คงที่จะกระชับให้คนนั้นออกไป

LIRT

ก็ได้ หรือไม่ออกต่างหนึ่งที่ใช้อำนาจในทางผู้แทนราษฎร คือเบ็ดเตล็ดปราย
 ไม่ได้อาจใจ อินเดกเพดเดพ หรือโหวตออฟเซ็นเซอร์ คือโหวตตำหนิ
 การกระทำของรัฐมนตรีคนนั้น นี้เรียกว่าความอึดที่ทางประชาธิปไตย แต่
 หนึ่งยังเชิญนายกรัฐมนตรีคนนั้น เป็นคนที่ต้องการใช้แก่พระคุณ พระเดช
 ไม่ต้องการใช้ เมื่อเห็นทางที่ว่าเซวรัฐมนตรีคนนั้นออกไปโดยอำนาจ
 ของตัวไม่ได้แล้ว ก็โยนมาปรกรรมนั้นขึ้นไปให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้
 พระราชอำนาจ ในกรณีที่พระมหากษัตริย์ทรงใช้พระราชอำนาจด้วย
 พระองค์เองนั้น ท่านจะไปรู้ได้อย่างไรว่ารัฐมนตรีคนใครอึด ก็ต้อง
 พังเสียงนายกรัฐมนตรีคนไหนเข้ามา ก็ต้องให้พระมหากษัตริย์ทรงลง
 พระปรมาภิไธยรับกรรม ในการถอดถอนรัฐมนตรีผู้นั้น แต่ถ้า
 พระมหากษัตริย์ไม่ประทับอยู่ในพระราชอำนาจก็ ก็ต้องเป็นอันแน่นอนว่า
 ผู้สั่งเจ้าราชการแทนพระองค์ ก็ต้องลงนามขับรัฐมนตรีผู้นั้น ก็ไม่มี
 มีปัญหา เพราะเคยมีปรากฏมาแล้ว

หนึ่ง ข้าพเจ้าขอยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นสำหรับในกรณี
 เช่นนี้ ขอยกตัวอย่างสมัยเมื่อประมาณรัชสมัยมาน ในประเทศอังกฤษ
 ในสมัยนั้น รัฐมนตรีกับนายกรัฐมนตรีนั้น ไม่ตรงรอยกันนโยบาย
 ต่างประเทศ คือปาร์ตีเมอรัตตัน ปาร์ตีเมอรัตตันนั้นนโยบายในทางกร
 ต่างประเทศ เป็นที่พอใจของประชาชนชาวอังกฤษแทบทั้งหมด แต่
 นายกรัฐมนตรีกับพระมหากษัตริย์ไม่พอใจในนโยบายนั้น ก็ได้มีการปลด
 ปาร์ตีเมอรัตตันออกไป พอปาร์ตีเมอรัตตันออกไปได้ไม่นาน ประชาชน
 ตกอยู่ชนชั้นสนับสนุนปาร์ตีเมอรัตตันทั้งประเทศอังกฤษ แล้วผลก็คือรัฐม
 นตรีนั้นดี แล้วพระมหากษัตริย์ก็กวักมาจากรุ่นเป็นอันมาก คือในสมัย
 พระนางวิกตอเรีย เพราะฉะนั้นการที่จะทำเช่นนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่า
 รัฐธรรมนูญที่จะเขียนว่า ให้มีพระบรมราชโองการถอดรัฐมนตรีนั้น เป็น
 ดังซึ่งดำดัมย ทำไม่จึงดำดัมย เพราะเหตุว่าในกรณีที่จะทำอะไรก็ตาม

พระมหากษัตริย์ทรงท้าวด้วยพระองค์เองไม่ได้ เพราะถือหลักที่เรียกว่า การกรททำใด ๆ ของพระมหากษัตริย์นั้น ต้องมีรัฐมนตรีถวายหนังสือรับสั่งของ พระบรมราชโองการ แต่ผลที่สุดก็ไม่มีอะไร เพียงเขียนแจ้งไว้ว่า เหาพระนามของพระมหากษัตริย์มาใช้ เพื่อสำหรับขบขันรัฐมนตรีคัดค้าน ออกไปเช่นนั้นแล้ว ข้าพเจ้าสงสัยว่าสถานการณ์จะมีไฉนทำไม ก็บอกว่าจะถาม มีไฉนสำหรับควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ถ้าราชชนกแผ่นดินมีวิหาว ไปไม่ได้ สถานั้นแต่ถืออภิปรายสมัครรับฟังทุกคนก็ได้ หรือจะเบียดอภิปราย เป็นรายตัว ว่ารัฐมนตรีคนนั้นเดี๋ยวอย่างนั้นอย่างนั้น ขอให้ออกไปเสีย ถ้าว่า รัฐมนตรีคนนั้นไม่มีเสียงสนับสนุน ก็ต้องออกไปตามมติของเขา ทั้ง ทางออกก็มีอยู่อย่างหนึ่งเท่านั้นจะกล่าวยังไรว่า รัฐมนตรีบางคนจะคัดค้าน เมื่อไม่มีเสียงที่จะสนับสนุนอยู่ในสภาค่อยไปอีก แต่ถ้าเขียนไว้เช่นนั้นแล้ว จะเป็นโอกาสให้นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีช่วยใดคนหนึ่ง จับ รัฐมนตรีที่คัดค้านไป ผลที่สุดจะเกิดชนตรงกันข้าม สมมติว่ามีคณะรัฐมนตรี มีเสียงนอกเหนือไปในทางนอกทางแล้ว มีรัฐมนตรี ๕-๖ คนเป็น เสียงคัดค้านถ่วงไว้ ทำให้ไม่ได้ เมื่อเช่นนั้นทางอย่างเดียว ถวายอำนาจ ขอให้ตั้งรัฐมนตรีคนใหม่ ทั้งไม่ต้องการประกาศจับก็ได้ ถ้าทำเช่นนั้น แล้วผลจะเป็นอย่างไร เราให้เกียรติ ถ้าพระมหากษัตริย์ทรงใช้ด้วยพระองค์ เองแล้ว แต่ถ้าพระมหากษัตริย์ทรงใช้ตามมาตรา ๘ ทรงใช้อำนาจ ทางคณะรัฐมนตรี แล้วพระมหากษัตริย์จะทรงตั้งพระปรมาภิไธยสั่งในเรือ่ง กิจการใด ๆ ไม่ได้ ไม่มีผล จะเป็นผลตั้งมีรัฐมนตรีที่ข้าน้อยนายหนึ่ง ลงนามรับสั่งของ ข้าพเจ้าขอให้เห็นว่าแทนที่จะเป็นผลดี ขบขันรัฐมนตรี คัดค้านที่เสียหายออกไป กลับขบขันรัฐมนตรีจะเบียดถ่วงคืนหาให้รัฐบาล ทำงานก็ออกไปเสีย ข้าพเจ้าขอให้ท่านทั้งหลายพิจารณาว่า ขยับไปนึกว่า ในเชิงอุปสรรคให้หนักกัน ก็ในสถานการณ์หลายครั้ง มีแต่ตลอดเวลา ๒๐๐ ปีไม่ได้ใช้ แล้วรัฐธรรมนูญของอังกฤษเขามีประเพณี และบุคคล

ก็เคารพ แต่รัฐธรรมนุญของเราเป็นลายลักษณ์อักษร ถ้าเขียนไปแต่ด้วย
ค้อนกับ กัดกรัก โดยลายลักษณ์อักษร ข้าพเจ้าขอจึงขอพยานผู้เสียสละ
คดียุติธรรม แทนที่จะจับรัฐมนตรืทวายออก ก็จับรัฐมนตรีที่ออกเสีย
เพื่อจะได้หากันมาร่วมเป็นแก๊งเป็นพวกเขาเพื่อทำงานต่อไป เพื่อบรรล
จุดประสงค์ ข้าพเจ้าขอขงแจ้งเพียงเท่านี้

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนุญ : ข้าพเจ้ามาคิด เห็นมาตรา ๑๕๐
ก็มีสมาชิกผู้หนึ่งได้พูดขึ้น เพราะฉะนั้นขอปรับแก้ตามใจเสียว่า กรณี
ที่ตายกัน มาตรา ๑๕๐ พูดถึงคณะรัฐมนตรีออก มาตรา ๑๕๑ พูดถึง
รัฐมนตรีออก ทั้งสองมาตรานี้ สภาฯ ทั้งสองคณะเป็นผู้ที่ใจกว้างส่งกัน
เพราะฉะนั้นขอให้พิจารณาเสียถึงมาตรา ๑๕๐ และมาตรา ๑๕๑ ด้วย
พูดเฉพาะพระมหากษัตริย์เราจะใช้พูดกันคนเดียว และพระยาศรีวิภาวดี
ก็ได้ขอขึ้นมาเพราะฉะนั้นก็อภิปรายรวมกันไปได้

พระยาสาวิตพงษ์ ชรรณพิลาส : กระผมขอทำความเข้าใจ
เสียก่อนขอว่าเมื่อก่อนมีปรายยังไม่หมด ก็อภิปรายมาตรา ๑๕๑ และ
มาตรา ๑๕๒ ทวี ให้ประธานสภาเป็นผู้ตั้งนามวันสิ้นของพระบรมราชโอง
การ มีความในวรรคท้าย ซึ่งฝ่ายการเมืองไม่เห็นด้วย

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนุญ : ท่านจะขอพูดถึงเรื่องให้ประ
ธานรัฐสภาวันสิ้นของในกรณีที่ท่านขอเพิ่มเติมขึ้น แต่ทาง โนนเจ้าคุณศรี
ไม่ได้เพิ่มเติม

พระยาศรีธรรมราช : ข้าพเจ้าไม่ได้ขอเติมเพราะรัฐสภาท่าน
เป็นมรรยาทของทนายๆ ทบก็ต้องรับผิดชอบ

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนุญ : ถ้าอย่างนั้นเรื่องวันสิ้นของได้
ที่ตั้ง ข้าพเจ้าขอให้พิจารณาในเรื่องมาตรา ๑๕๐ กับ ๑๕๑ เฉพาะที่ว่า
ถวายพระราชอำนาจโดยให้คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีออก เท่านั้นจะพูด
เฉพาะประเด็นนี้เสียก่อน

ม.จ. สิทธิพร กฤดากร : โดยเหตุที่พวกมันทั้งสี่ขอมาทวน
 ข้าพเจ้าขอแสดงความกตัญญูกับทั้งคณะ ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยที่จะให้พระราช
 อำนาจออกโดยลำพัง เพราะว่าจะไร้ผล เพราะว่าถ้าให้ออกแล้วตั้งใหม่
 อีกไม่ได้รับการสนับสนุนจากสภา มันก็จะไม่มีรัฐบาลอยู่นั่นเอง แต่
 สำหรับบุคคลนั้นข้าพเจ้าเห็นด้วย ในบางกรณี คือที่สมาชิกผู้มั่งคั่ง
 ก่อตั้งปรามเมอร์ตัน ข้าพเจ้าตั้งชื่อตำแหน่งที่สภาตั้งแล้วชื่อนั้นบ้าง
 คือความจริงจะรู้ได้จาก รายละเอียดการของพระนางเจ้าวิคตอเรีย ซึ่งเมื่อ
 ปรามเมอร์ตันสามารถมาก และนโยบายก็เป็นหลักใจของรัฐมนตรีและ
 ประชาชน แต่ที่พระนางเจ้าไม่พอพระทัยนั้น เพราะบังคับไปบ้าง ปกปิด
 ความจริงต่อพระองค์ว่าจะทำอย่างไรนั้น กลับไปท้ออย่างหนึ่ง นี่ได้ทรงพบ
 กับ นายท ๖ เป็นครั้งเป็นคราว แต่นายท ๖ ไม่กล้าเขาออกเพราะกลัวจะ
 ขาดการสนับสนุนในสภา จนในที่สุดปรามเมอร์ตัน ก็ตอบว่าไม่ได้
 ตั้งใจจะบดหลังพระเกียรติท่าน จึงได้วางหลักไว้บางประการว่า จะซื่อ
 ด้อยต่อพระองค์คือไม่มีคบงความจริง หรือไม่เปลี่ยนแปลงข้อตกลงเป็น
 อย่างอื่น ในที่สุดปรามเมอร์ตันทำอย่างเดียวกันอีก จนถึงกับคณะ
 รัฐบาลไม่พอใจ ทอดวิคตอเรียจึงให้ออกและเป็นนายกรัฐมนตรี ราชฎ
 บวงจำพวกไม่เห็นด้วย จึงได้มีการถกเถียงกันในสภา แต่เมื่อทอดวิค
 ตอเรียเซ็ดโตเข้ามามีภักของพระนางเจ้าวิคตอเรียว่า จะต้องซื่อสัตย์ต่อ
 พระนางเจ้าและไม่ซื่อสัตย์ พดเมืองทุกคนเห็นด้วย แต่ปรามเมอร์
 ตันหนีของออกก็โดยเหตุที่รัฐธรรมนูญของอังกฤษ ไม่มีเป็นลายลักษณ์
 อักษรและตั้งต้นมา การรัฐมนตรีไม่ซื่อสัตย์แล้วก็มีสิทธิจะเขาออก
 แต่ที่จะเขาออกก็ด้วยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรี ไม่อย่างนั้น
 เป็นไปไม่ได้ เพราะฉะนั้นถ้าจะวางหลักไว้เพื่อเตือนนายกรัฐมนตรี ว่าพระ
 มหาษัตริย์ทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะให้รัฐมนตรีซึ่งไม่ซื่อสัตย์ต่อพระองค์ออกได้
 แล้วข้าพเจ้าเห็นด้วย

LIRT

พระยเฮรตถาวรียันเงินชี่ (กรรมาธิการ) : บัญญัติเรื่องนั้น
 แบ่งแยกเป็นได้หลายปัญหา ปัญหาแรกที่มีว่าในการที่จะถวายเป็นพระ-
 ราชอำนาจให้พระมหากษัตริย์ทรงเอารัฐมนตรีออกให้ นั้น จะเอาเฉพาะ
 เป็นรายตัวหรือทั้งคณะ ในส่วนที่ว่าทั้งคณะ ก็ไม่มีปัญหาทางเป็น
 ไปไม่ได้ที่จะให้พระมหากษัตริย์เอารัฐมนตรีนั้นออกโดยเหตุที่ว่า ใน
 กรณีออกทั้งคณะนั้น ใครจะเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ตาม
 คำแปรญัตติของท่านสมาชิกผู้หนึ่งคือเจ้าคุณสารภิกขังฯ ท่านบอกทำให้
 ประธานรัฐสภา เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ถ้าการเป็น
 ไปดังนี้แล้ว จะรู้สึกว่าเป็นของแปลกและน่าขนลุก ถ้างั้นก็ว่าในการ
 ที่คณะรัฐมนตรีจะเข้าบริหารราชการนั้น ได้รับความไว้วางใจจากรัฐสภา
 ทั้งประธานรัฐสภาคนหนึ่งต่อท่านนั้นไปทำนอกมติของรัฐสภา ก็คือรับ
 สนองพระบรมราชโองการให้คณะรัฐมนตรีออก นี้เราให้อำนาจแก่สภา
 แล้ว ในอนั้นจะให้มติดังใจของใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะได้ ทำทำไม
 จึงจะให้ประธานรัฐสภาคนหนึ่งต่อท่านนั้น ซึ่งไม่ใช่เป็นความเห็นชอบ
 ของสภาไปลงนามรับสนองพระบรมราชโองการให้รัฐมนตรีออกได้ นั้นจึง
 เห็นว่าได้ในการที่จะเอาคณะรัฐมนตรีออกนั้น ให้เป็นไปโดยพระบรม
 ราชโองการนั้น ตามที่ท่านเสนอญัตติเป็นไปไม่ได้ ปัญหาที่อ้างใน
 การพิจารณา ก็มีว่าในการที่จะเอารัฐมนตรีออกเป็นรายตัวหรือ
 ไม่ ที่จะถวายให้เป็นพระราชอำนาจให้เอารัฐมนตรีออกเป็นรายตัวได้ ใน
 ชั้นขอให้ระตักดูให้ได้ว่า รัฐสภาเป็นผู้ให้ควมไว้วางใจแก่รัฐมนตรี
 ทุก ๆ รัฐมนตรีคนใดจะพ้นจากตำแหน่งก็ลาออก ตาย และที่สภามีมติไม่
 ไว้วางใจแต่ละคนก็ หรือตาย หรือลาออก หรือขาดคุณสมบัติท่านนั้น
 ถ้าหากว่าเราจะให้นายกรัฐมนตรี เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการให้
 รัฐมนตรีแต่ละคนออกได้แล้ว ก็เท่ากับเราเอาอำนาจของรัฐสภาไปโยนให้
 แก่นายกรัฐมนตรี โดยเฉพาะ นี้สภามีอำนาจเอารัฐมนตรีแต่ละคนออก

ได้ แต่เราเอาอำนาจนั้น ฝากก็ยังไว้วางใจอยู่ แต่นายกรัฐมนตรี
 เอาอำนาจใช้เสียเองให้รัฐมนตรีตั้งคนออก อย่างดีมีอยู่ในการบริหาร
 ราชการนั้น ย่อมมีการชดกัน ในคณะรัฐมนตรี อย่างนี้ไม่ต้องสงสัย
 เลย อย่างที่ท่านถวญมาอีกท่านหนึ่งอภิปรายมา สมมุติว่ารัฐมนตรี
 คนหนึ่งเป็นที่พอใจแก่รัฐสภาเหลือเกิน ทำงานดีมาก เข้มแข็งมาก
 แต่นายกรัฐมนตรีไม่ชอบ เช่นนี้ท่านจะยอมให้นายกรัฐมนตรีแยกอำนาจ
 จากรัฐสภาไปใช้ อย่างนั้นหรือ นี่ข้าพเจ้าเห็นว่าถ้าเป็นไปอย่างนั้นแล้ว
 มันจะเป็นการไม่ถูกต้องอย่างยิ่ง ฝากยังไว้วางใจอยู่หรือไม่ แต่ทำไม
 ให้นายกรัฐมนตรีเอาออกคนเดียว นายกรัฐมนตรีจะเมตตาว่ารัฐสภา
 ไม่ได้ ไม่ควรจะเป็นอย่างนั้นเลย เมื่อเราได้มอบหมายตามไว้วางใจ
 ให้รัฐสภาแล้ว ก็ควรเป็นอย่างไรของรัฐสภาเท่านั้น

คนที่คอยทำงานส่วนมากผู้เกี่ยวข้องขึ้นมาออกว่า ในสมัยที่
 ประชาชนต้องการเหลือเกินที่ให้รัฐมนตรีออก แต่ออกไม่ได้ คงอยู่
 คับไป ต่อมากับรัฐธรรมนูญใหม่ คือรัฐธรรมนูญชั่วคราว ได้เขียน
 ทางขึ้นไว้ซึ่งจะเอามาใช้ ท่านยกตัวอย่างในสิ่งที่ว่าเราไม่คิดว่าแต่
 ดคนคนเดียว อันนั้นจะเอามาทางแก้ไขรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นการผิดหลัก
 หลักกันพระมหากษัตริย์ยอมใช้อำนาจในทางรัฐสภา ทางตุลาการก็ใช้ใน
 ทางศาล บริหารใช้ในทางคณะรัฐมนตรี เป็นแบบที่ในรัฐธรรมนูญที่เขียน
 ไว้เช่นว่า พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจเช่นนั้น ทั้งนี้เมื่อรัฐสภาเข้า
 ไว้วางใจ ทำไม่ถึงจะเอาออกทางหนึ่งได้เบ็ดให้ ซึ่งเป็นการผิดหลักก็
 ไปจางไว้เป็นการไม่ถูกต้องเลย รัฐสภาจึงเห็นว่า ในตอนที่รัฐมนตรีนั้น
 เมื่อสภาไว้วางใจแล้ว ก็ผู้ที่เขาออกได้นอกจากเขาออกเอง ภายของ
 คนๆเดียวเอง แต่ไม่ควรจะเป็นผู้ที่ไว้วางใจคนเดียวเท่านั้น ไม่ควร
 จะให้ผู้อื่นเขาออก ก็เพราะเหตุว่าถ้ามากกว่าให้ออกได้ ถ้าเราจะ
 ปล่อยพระราชอำนาจเป็นพระราชอำนาจโดยแท้จริงแล้ว ก็ไม่มีอะไรที่ช่วย

ที่พระมหากษัตริย์ทรงทำไฉนเมื่อไร คือขมขื่นอันของ ผู้รับผิดชอบคือใคร
คือนายกรัฐมนตรี ไม่ใช่ใครเขาบอก นายกรัฐมนตรีผู้สนใจภาใต้หรือ
ถ้าทำเช่นนี้ก็น่าให้นายกรัฐมนตรีผู้สนใจสภา ซึ่งเป็นกรไม่ได้สมควร
อย่างไร

๗.๓.๓๑) 14-

นายอภิรักษ์เกียรติ : ความระบอบประชาธิปไตยที่เราปฏิบัติกันมา
ในเรื่องคณะรัฐมนตรี เราเชื่อว่าความใจกว้างใจยุติของรัฐบ้านนักเป็น
ไปไม่ได้ เพราะเหตุว่านายกรัฐมนตรีเอง เขาก็เป็นหัวหน้าทีม ถ้า
หากว่ารัฐมนตรีคนใดปฏิบัติหน้าที่อันโยนโยนไม่ตรงกันแล้ว เกิดข้อขัด
แย้ง เขาอาจจะขอให้รัฐมนตรีคนนั้นออกได้ แต่ออกอย่างหนึ่งเรื่องระบบ
ธรรมเนียมเรื่องอำนาจ ขอบเขตหน้าที่อันต่างมาซึก คือหม่อมเจ้าดิศพล
รับสั่ง ข้าพเจ้าเห็นด้วย เพราะกรรมมาธิการได้ทางดีอย่างซึ่งถูก
มากมายหลายอย่าง ในเรื่องขนบธรรมเนียม ระบบ ประชาธิปไตย ของเขา
เช่นนี้ แค่มันกลับมีผู้วางในระบบประชาธิปไตยของอังกฤษ ท่านกลับ
ไม่รับฟัง ซึ่งข้าพเจ้าก็ไม่เข้าใจว่าท่านมีเหตุผลอะไร ข้าพเจ้าเห็นด้วย
ที่พระนางวิคตอเรียจะให้รัฐมนตรีคนนั้นออก ก็เป็นพระราชอำนาจที่ถูกต้อง
แต่ถูกใจประชาชนด้วย ถ้าหากว่าเราไม่ให้ออกแต่แล้ว ถ้าเกิดรัฐบาล
แตกสลายขึ้นมา อย่างรัฐบาลเดวิดมา ประชาชนร้องขอให้ออกก็ไม่ออก
ออกก็ไปรายเจ็ดวันเจ็ดคืนก็ไม่ออก ก็มีทางเดียวคือกำนันเห็ด ก็รัฐ
ประหาร ข้าพเจ้าไม่อยากจะให้รัฐประหารบ่อย ๆ ก็อยากจะให้มีทาง
ที่รวดเร็วอันเด่นมาเร็วเหลือเกิน เรามีทิศทางที่ดีให้เดินไปก็จะพ้นภัยที่จะ
แดนต่อไปข้างหน้า ข้าพเจ้ามีความยินดีเห็นท่าน และขอฝากท่านกรรมมา
ธิการด้วย

๓๒๓

LIRT

๑๑.๒๐ 14

นายสุวิชัย พิรัชเสวริฐ : บัญญัติต่างๆ นักปกครองมองเห็นกันได้แล้วว่า ไม่มีทางใดจะช่วยให้รัฐมนตรีไม่คุดอง ก็ต้องยกที่ทางสมาชิกที่เพิ่งนั่งลงเมื่อถนนบอกว่า เคยมีเหตุการณ์ที่พระราชชนกอาจจะให้ชก ประธานเนี่ยก็บกรอกไม่ชก ขอให้นายกฯ ออก ก็ไม่ชก ก็มีความหมายนั่นแหละที่ชกออก แล้วตัวพวกใหม่ เขาจะยกเข้ามาชก ทั้ง ๆ ที่ออกไปแล้วก็ตั้งพรรคเก่าเข้ามาชก เขาก่อนนี่ของเขาฉกการเขียนเสนอกันไม่มีทางกันได้ ยึดจัดหนึ่งเรวตังการ ให้นำกรัฐมนตรีให้อำนาจ ข้าพเจ้าหมายความว่าเราตั้งกวางอำนาจเผด็จการหรือ เราตั้งการเอาผู้เผด็จการมาอย่างหนึ่งหรือ คือ हमาร ความว่าอย่างนั้น ข้าพเจ้าจะบอกตัวอย่างอีกเรื่องหนึ่ง สมมติว่ารัฐมนตรีคนหนึ่งว่าการกระทรวงพาณิชย์ แล้วนายกรัฐมนตรีบอกว่า นี่ตำแหน่งผู้อำนวยการนั้นให้คนซึ่งเป็นคนของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีผู้นั้นเป็นคนซึ่งยึดคีย์ค่อหน้ากัจะประธานว่าให้ไม่ได้ ต้องให้คนนี้ เพราะคนนั้นมาทางทำให้เกิดผลแก่ประเทศชาติ นายกฯ ไม่พอใจ เมื่อไม่ให้โอกาสอย่างนั้น นายกรัฐมนตรีบอกอีกแต่ก็ไม่ได้โอกาสนั้น ไปให้คนนี้ ก็เขาออกแล้วตั้งใหม่ แต่ทำอย่างนั้น ท่านคิดเถอะว่า จะยังเหลือเหตุผลกว่าที่เห็น เห็น แต่ว่านายกรัฐมนตรีนั้นจะไม่คำนึงถึงเสียงของสมาชิก เพราะใช้พระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์มาใช้ชื่อรัฐมนตรีได้ อย่างนี้แล้วในทางสภา ข้าพเจ้าขอยกตัวอย่าง เช่นผู้เสนอกคนหนึ่งบอกว่า ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้รับผิดชอบ เขาเถอะสมมติว่าเราจะเขียนไว้อย่างนั้น ประธานรัฐสภานั้นข้อยไม่ได้ ทำไมข้าพเจ้าบอกอย่างประธานรัฐสภาข้อยไม่ได้ สมมติว่ารัฐมนตรีคนที่เขาออกไ้ไปนี้ เดี๋ยวนี้เป็นคนที่สภาตั้งสภาตั้งนั้นข้อย เมื่อประธานรัฐสภารับผิดชอบเขาชกแล้ว ในสภาเกิดมีอภิปรายกันใหญ่ ได้ถึงกรณีที่มีพระบรมราชโองการให้ปลัดศรีรัฐมนตรีคนนั้น แล้วผลที่สุดจะมีการแจ้งต่อเป็น

LIRT

ในสภาว่าพระมหากษัตริย์ใช้อำนาจโดยไม่ชอบ แล้วผลที่สุดไม่ปร โยชน์อะไร รัฐบาลหนักต้องล้มไปด้วย แทนที่จะให้เขาค้นซอกเพียงคนเดียวสองคนเท่านั้น ผลที่สุดก็ล้มการเบ็ดเตล็ดไปรายกันใหญ่โต แต่คนอื่นก็พลอยรับความเดือดร้อน คือประธานรัฐสภาซึ่งจำเป็นต้อง ทำหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ทันทานบอกว่าเรามีวิธีการที่จะป้องกัน วิธีการนั้นมีอยู่แต่ครึ่งเดียวในรัฐธรรมนูญนี้ ที่จะไม่ให้รัฐบาลชนิดเดวิดเดวิด ในการบริหารราชการ ข้าพเจ้าขอยกตัวอย่างเช่น สมมติว่าทางกรมเมืองซึ่งตั้งโดยเขาทำกัน สมมติว่ารัฐมนตรีคนหนึ่งแคบเชิงด ประชาชนเริ่มรู้สึกว่า เป็นรัฐมนตรีคนนั้น ในที่สุดทางนายกรัฐมนตรีไม่พออะไร เรียกตัวมาว่า นิดายอก ผลที่สุดรัฐมนตรีนั้นก็ต้องลาออก ทนชั้นนี้ขอยกเสียหลายใหญ่ คือพอเรื่องเข้าสภาเบ็ดเตล็ดไปราย ที่มั่งคั่ง ๆ ถูกทำลายในรัฐสภาของชาติ แต่งเป็นกรณีที่ได้กระทำมาแล้ว คือมีอยู่แล้ว ๑. สภาเป็นผู้เบ็ดเตล็ดไปราย ไม่ได้วางใจรัฐมนตรีผู้นั้น ๒. สภาเสนอญัตติใจของเฟเชนเซอร์ คือว่า คำให้การกระทำ โดยเฉพาะของรัฐมนตรีคนนั้น ๓. เบ็ดเตล็ดไปรายหมดทั้งคณะ คือรับผิดชอบร่วมกัน ในกรณีที่เกิดความเสียหายร้ายแรง ถ้าตีญแก่ประเทศชาติ นักต้องออกไปทั้งหมด คือหมายความว่าเมื่อท่านร่วมหัวกันหมดแล้ว เมื่อมีคนไม่เข้ามาในคณะของท่าน ท่านก็จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ และวิธีที่จะเบ็ดเตล็ดให้ท่านนั้นก็ไม่อะไร และรัฐบาลก็ไม่มีโอกาสที่จะได้เปรียบเลย แม้ว่าสภาไม่พอใจ ถ้าถึงคราวสภาแสดงการคุกคาม ก็จะต้องการให้รัฐบาลออก แล้วรัฐบาลก็เปลี่ยนรัฐมนตรีครั้งละคนสองคน แล้วในที่สุดได้ลงมือในกาประเทศชาติบ้าง ผลที่สุดก็พอพอเขาเปลี่ยนกันทีละคนสองคน แทนที่จะมีการปรับปรองกันทั้งคณะ เพราะเพียงการรอดที่เรายกขึ้นไว้อย่างนี้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงขอให้สภาได้พึงเห็นว่าควาใหม่วิธีการที่ใหม่ ๆ เกิดขึ้นเลย คือหมายความว่าให้เป็นไปในทางที่สภาจะควบคุมรัฐบาล แล้วถ้าภาเห็นความผิดรัฐมนตรีของ

อยู่เพียงคนเดียวคนเดียว ๒๕ คนแล้ว ถ้าพระเจ้าช่วยว่ากรรมวิเศษของประเทศไทยจะไม่เหลือให้ใครละแล้วมาคนเดียวคนเดียวไม่ได้ แต่ถ้าไม่มีเพียงคนเดียว เราจะไปตั้งรัฐบาลทั้งคณะโดยการเบียดขับไปรษายทั้งไป และถ้าหากว่านายกรัฐมนตรีคนนี้เป็นคนทวิขยสัย ตั้งใจจะทำงานให้ประเทศชาติจริง ๆ แล้ว ถ้ามีรัฐมนตรีหรือเลขาธิการอยู่เพียงสองสามคน นายกรัฐมนตรีนั้นก็จะยืนใบลา ลาออกหรือลากรมทั้งคณะ และเมื่อมีการตั้งใหม่ก็ไม่ต้องรัฐมนตรี ๔ คน ล้วนนั้น เราจะไม่คง เขาก็มีละเขาก็ทำกันอย่างไรก็ตามเขาจะได้คิดว่ามาช่วยกันใน ประเทศ ดังกฤษ เมฆประมวณ ๓๐๐ ปีที่แล้ว มาเขาได้ มีภรรยา นายกรัฐมนตรีที่ชื่อ ๆ ออก ๒-๓ คนเท่านั้น คือนายกรัฐมนตรีนั้นใบลาออกแล้ว เขาก็ตั้งรัฐบาลใหม่ รัฐมนตรีคนใหม่ไม่คิดจะได้เข้ามา เพราะฉะนั้นขอให้สถานที่เห็นว่าเป็นได้ก็ทำแล้วก็ได้เกิดผลร้ายมากกว่าผลดีแล้ว เขาก็บีบให้สถานที่เป็นผุคอบคอบ และให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้พิจารณาว่าเมื่อใดใครเข้ามา แล้วจะทำได้แค่ไหนแล้ว รัฐธรรมนูญเราก็ทำทางบึงกันพร้อมกันอยู่แล้ว ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้

พระยาสุรศักดิ์มนตรีพิลาต : กระผมเสียใจที่ได้ฟังท่านกรรมมาชิกที่ได้พูดกลับไปกลับมา และท่านก็ได้เคยพูดมาแล้วแต่ต้นว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตย เรากระทำกันโดยวิธี ..... ก็จะต้องทำโดยวิธีร่วมแรงร่วมใจกันแต่จะไปขัดแย้งกันแล้ว จะไม่เอาชดช้อยบ้างใด และตั้งอย่างที่ได้ข้ามมานั้นในเรื่องนี้ที่จะให้คนไปเป็นผู้จัดการอะไรนั้น เมื่อไม่พอใจก็เขาออก กระผมสงสัยว่าอำนาจนั้นใครได้ อย่างก็ตัวอย่างต่าง ๆ ในข้างหน้าเท่าที่เราระงับนั้นฐานเขาได้ แต่บางทีมันก็อาจจะไม่เกิด แต่ข้าพเจ้าว่า คนที่ท่านนายกรัฐมนตรีก็จะมีความละเอียดอ่อนบ้างไม่มากก็น้อย และท่านพูดลงว่า มวลทางตามรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว ไม่ควรจะถวายพระราชอำนาจ ท่านเองเป็นคนเมื่อก่อนป่วย ๗ วัน ๗ คืนแล้วออก แต่ออกกลับมาอีกในระยะเวลาแล้วใครจะ

ใช้ภาษาอื่นหรือไม่ว่าผ่านประธาน
ประธานสภา ต้องทำตามรัฐธรรมนูญ
สภาหรือกหรือ ผู้พิพากษาคดี
กฎหมาย ไม่ใช่คำสัญญาของ
บทกฎหมายมีอย่างไรก็ตาม
จะต้องถูกกระทำกระเทียม

๑๑.๕๒ น.

เบอรรถการนิพนธ์ (กรรมาธิการ) : ท่านสมาชิกผู้เกียรติ
พรรัตน์ ท่านกล่าวว่าการกระทำไม่มีความจริง ที่แท้จริงนั้น
กรรมาธิการก็ดูแลก็มีอยู่ กรรมาธิการก็เห็นว่ารัฐธรรมนูญเขา
เขียนไปด้วยความจริง คือรัฐสภาเอง เป็นผู้แทนของปวงชนเมื่อรัฐสภายัง
คงใ่วางใจอยู่ ก็ยังถือกันว่าปวงชนใ่วางใจอยู่ ท่านคิดอย่างที่ท่าน
กล่าวขึ้นมาข้างเป็นตัวอย่างที่เรากเห็นกันอยู่ว่า มีรัฐบาล คณะหนึ่งที
ประชาชนขอขาดจะให้ขอก แต่ทำอย่างไรก็ขอกไม่ได้ คนเหมือนหนึ่งว่า
ถ้าหากว่ารัฐธรรมนูญเขียนอย่างปฎักดิ์แต่ก็ รัฐบาลของตนจะขอก
ไปได้ แต่เขาพยายามจะถามว่า ประธานสภาในขณะนั้นท่านนักหรือ
ว่าจะยอมรับสนองให้รัฐบาลของตนขอกไป ถึงแม้รัฐธรรมนูญจะเขียน
อย่างนั้นก็ตาม แต่ประธานรัฐสภาในขณะนั้น ประธานสภาผู้แทนใน
ขณะนั้น จะรับสนองหรือไม่ก็ขอกไม่ได้ เพราะเหตุว่าถ้าผู้แทนเขา
ยังใ่วางใจอยู่ ท่านขอสำคัญต้องเข้าใจว่า รัฐมนตรีที่ใครแต่งตั้งใคร
ไปนั้นรวมทั้งนายกรัฐมนตรี อยู่ในในชั้นเดียวกัน ไม่มีใครทำใครส่ง
นายกรัฐมนตรีท่านเอง แต่รัฐมนตรีมาด้วยในระดับเดียวกัน ไม่ใช่
นายกรัฐมนตรี ท่านเราเขียนรัฐธรรมนูญอย่างนี้เอง ผู้ที่เขาเป็นรัฐมนตรี
จะต้องอยู่ในใ่วางใจของนายกรัฐมนตรี จะบริหารราชการแผ่นดินโดยมี
ซึ่งความเห็นของนายกรัฐมนตรีในทางปฎักดิ์แต่ก็ไม่ได้ทำ เพราะเหตุ
ว่านายกรัฐมนตรีเขาดีก็ห้เขาออกได้ รัฐมนตรีก็ห้เขาบริหาร

แต่ว่า เขาทำงานเพื่อประโยชน์แก่ประเทศชาติ ถ้าท่านเขียนให้อ่านาจนายกรัฐมนตรีไว้มากเช่นนี้แล้ว รัฐมนตรีก็จะกลายเป็นลูกสมุนไป นาย ก จะทำอะไรก็ได้หมด ทั้งในทางที่ดีและในทางที่ผิดได้ทั้งดั่งอย่าง เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วใครเล่าจะเข้ามาเป็นรัฐมนตรี คนที่ตั้งใจคือชาติเขาก็ไม่กล้า จะเข้าไปก็ไม่ใช่เพื่อนาย ก แต่เข้าไปเพื่อประเทศชาติ เพราะฉะนั้นเราต้องให้หลักประกันแก่รัฐมนตรีทุกคน ไม่ใช่เอาใครเป็นรัฐมนตรีแล้ว ถ้าไม่ใช่ลูกสมุนนาย ก ไม่ได้ ก็ยังเป็นลูกสมุนนาย ก ไปหมด เพราะฉะนั้นต้องให้รัฐมนตรีมีอิสระ มีเสรีภาพเท่าๆกัน

๑๑.๕๓ น.

พระยาศรธรรมราช : ข้าพเจ้าเห็นว่าหลักสำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งต่างประเทศมีอยู่แล้วเป็นต้น คือความสงบ ๓ อย่าง ซึ่งเป็นของสำคัญยิ่ง และต้องตั้งและทรงกัน คือ “เอะคิง ทอดริค เอิร์ด คอมมอนส์” หรือว่าพระมหากษัตริย์ คุณจึงหาหรือสภาผู้แทน เพราะฉะนั้นเป็นการสมควรในขณะทีรัฐธรรมนุญยังเป็นของใหม่อยู่ ถึงของอังกฤษเขาเก่าๆแล้ว พระเจ้าแผ่นดินก็ยังต้องมีพระราชอำนาจอยู่ เพราะเหตุว่าอำนาจนั้น ถ้าถวายไว้ให้พ่อคดียกกันก็เป็นประโยชน์แก่รัฐธรรมนุญ คอยๆก้าวไปๆ จนถึงที่สุดพระมหากษัตริย์มีแต่พระคุณเท่านั้น ส่วนพระเดชไม่ต้องใจเลย แต่ในตอนต้นนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการสมควรที่จะได้ถวายพระราชอำนาจไว้ ท่านกล่าวอำนายนายกรัฐมนตรีเขาเป็นผู้บังคับบัญชาในการงาน แต่ในขณะเดียวกันท่านก็กล่าวอำนายนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีทุกคนมีอิสระ รัฐมนตรีที่ค้านายกรัฐมนตรีบอก ว่า เขาไปตั้งถาวร ท่านรัฐมนตรีที่ค้านก็ควรจะได้ลาออก แต่ของเรายังจะไม่ใคร่ลาออก จึงจำเป็นที่ต้องใช้ และเห็นว่าจะใช้โดยรัฐธรรมนูญชั่วคราวของเราก็ยังเป็นรัฐธรรมนูญอยู่ ขอให้พิจารณา

LIRT

บทบาททางประการที่คอยหรือไม่ ข้าพเจ้าเห็นว่าควรให้มณฑลเขตรเวศพล
ไว้หนึ่งชัย อย่าน่าปล่อยให้พัวพันเกินไป มณฑลจะขึ้นตราเกิดขึ้นได้ ท่าน
กล่าวว่าการพระมหากษัตริย์จะทำอะไรโดยพระองค์เองไม่ได้ ต้องมีผู้รับผิดชอบ
พระบรมราชโองการในการที่จะเคอร์ฐุนครหรือเกณฑ์ นายกรัฐมนตรีต้อง
เป็นผู้รับผิดชอบพระบรมราชโองการ เมื่อรับผิดชอบพระบรมราชโองการแล้ว
ถ้าไม่เห็นด้วยต้องลาออกเสียโดยมรรยาท จะไม่รับผิดชอบพระบรมราช
โองการไม่ได้ ถ้าถ้าสำหรับคณะรัฐมนตรีจะต้องออกทั้งหมด อาจจะมีประ
โยชน์ในกรณีเมื่อเวลาเบียดก็ไปรายชื่อไปในคราวนั้นอยู่ด้วย ถ้าหากว่าโดย
เหตุตกออกไปรายชื่อไปอื่นนั้นตกต้อง เห็นจะพอยืนยันได้ว่าถูกต้อง กลับไม่
เห็นด้วย ซึ่งคณะรัฐมนตรีคณะนั้นควรจะลาออก แต่หาได้ลาออกไม่ ถ้าเรา
ไม่เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญว่า พระมหากษัตริย์มีพระราชอำนาจที่จะให้ออก
ทั้งคณะได้ และใช้อำนาจโดยเสด็จส่วนพอสมควร ตามมติมหาชนเป็นเช่น
นั้น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ลาออก ผู้ใดจะรับผิดชอบพระบรมราช
โองการนั้นไม่จำเป็นแต่สำคัญนัก อาจจะเป็นประธานสภาหรืออาจจะเป็นของ
มนตรี ประธานรัฐสภา เพราะเหตุว่า ตามที่ ..... ท่านประธานไม่ต้องรับผิดชอบ
เพราะเหตุว่านายกรัฐมนตรีเขา ได้ทำที่ยังต้องรับผิดชอบ ทั้งไม่ตั้งหัวจะ

ที่ประชุมหัวจะ

ท่านประธานรัฐสภาทักขัยอยู่แล้วว่า เวลานายกรัฐมนตรีจะเข้า ท่านประ
ธานก็ต้องเรียกคนกันแล้วจึงสภาเขาบรรจบ เพราะฉะนั้นทำอย่างไโดย่าง
หลวมหนักเหมือนกันไม่ได้ซักกันเสีย ในข้อนี้ข้าพเจ้าขอกล่าวด้วยไปว่า ถ้า
ในรัฐธรรมนูญมีพระราชอำนาจที่จะทรงยุบเลิกคณะรัฐมนตรีทั้งหมด เมื่อเห็นว่า
ถูกต้องตามมติของมหาชนแล้ว และได้ทรงใช้ไปจริง ๆ อาจจะไม่มีการ
ประท้วงก็ได้ ใครจะอ้างมี อาจจะไม่ประท้วงก็ได้ เพราะใคร ๆ ก็ว่า
มันเป็นมติของมหาชน แล้วพระมหากษัตริย์ท่านทรงใช้ลงไปใคร ๆ อาจ
จะตั้งลาออก คนที่ตกจะเข้ามาได้ สภาอาจจะตั้งเลย คือ จะต้องยอม
เพราะพระเจ้าแผ่นดินท่านทำทุกแล้ว นั้นมีอย่างนั้น แต่ออกประการหนึ่ง

ท่านอย่าลืมว่าพระมหากษัตริย์นั้นรอบคอบ ทรงมีสติปัญญา รอบคอบ ทรง
มีกปฏิกษยพิเศษทั้งนั้น ท่านจะไม่ทำอะไรในสิ่งที่ไม่ควรจะทำ ท่านจะ
ทำอะไรก็ต้องคิดเสียรอบข้างรอบด้านแล้วท่านจึงจะทรงทำ เพราะฉะนั้น
ข้าพเจ้ายังยืนยันว่าถ้าได้มีพระราชอำนาจอันนี้ไว้ พระเจ้าแผ่นดินก็จะน้อยที่
สุด และถ้าใช้ให้เป็นตัวเร้าทุกที่

๑๐.๕๐ น.

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช : มีท่านสมาชิกท่านกรรมาธิการว่า
ในการร่างบทบัญญัติเหล่านี้ไม่มีองค์ความจริง ท่านพูดหนักหนาว่าถ้ามี
บทบัญญัติในเรื่องนี้พระเจ้าส่งด้ายก็ด้วย ข้าพเจ้านั่งในขณะนั้นดูเหตุการณ์
ในขณะนั้นใครเป็นผู้มีอำนาจในขณะนั้น ข้าพเจ้าก็ตำท้าวถึงแม่ในหลวง
จะมีอำนาจก็ไม่มีความกลัว เพราะเห็นว่าในสมัยนั้น อำนาจมัน อยู่ในมือของ
เราทั้งหมด ถ้าไม่มีรัฐประหารแล้ว นอกจากจะมีองค์ทหารของในหลวงก็คิด
ปฏิบัติเอง อำนาจอยู่ในมือเราแล้วจะพูดอะไรที่ถึง เหตุการณ์มันไม่
เหมาะอะไรก็ ต้องคิดให้ตลอดถ้าไม่มีรัฐประหารเราก็ไม่ออก ทิ้งในทางหลัก
ข้าพเจ้าเกรงเหลือเกินว่าจะเป็นการถอยหลังเข้าคลอง เพราะรัฐธรรมนูญ
เท่าที่เขียนมา ในหลวงไม่มีอำนาจในการเอารัฐมนตรีออก ข้าพเจ้าว่ารัฐ
ธรรมนูญไม่ได้คำนึงถึงเจตนาของใคร ข้าพเจ้าก็อยากจะได้รัฐธรรมนูญ
ที่คิดให้ดีมาเหมือนกัน เป็นเรื่องที่ข้าพเจ้าต้องการ และข้าพเจ้าเชื่อว่า
รัฐประหารที่คิดต้องเห็นด้วยกับข้าพเจ้าในข้อนี้ เพราะฉะนั้นนี่เป็นเรื่องดีก็
ถ้าหากว่าถวายพระราชอำนาจในข้อนี้แล้วจะเป็นการถอยหลังเข้าคลอง นี่
เป็นข้อสำคัญ เพราะเมื่อในหลวงมีอำนาจในการแต่งตั้งถอดถอนรัฐสภา
เป็นการถอยหลังถอยหลังไปอีก ทิ้งเหตุผลที่ท่านบอกว่าอาจจะเป็นประ
โยชน์ ข้าพเจ้าก็ยอมรับนับถือเหตุผลของท่าน แต่ข้าพเจ้ายังทำอยู่ด้วย

แม้ว่ามีพระราชอำนาจในขณะนั้น ก็ไม่มีใครกล้าเอาออก คือเราจะเอาระบอบ
 อย่างไร เพื่อจะหนึ่งระบอบเผด็จการ เราได้คิดกันขึ้นให้เป็นระบอบประ-
 ชาธิปไตย เป็นเซ็คเซนต์แบด้าชกัน มันก็ต้องช้อยช้ายอยู่บ้าง ท่านจะเอา
 อย่างเด็ดขาดยอมไม่ได้ ประชาธิปไตยหมายความว่ารัฐบาลของประเทศ
 และประชาชน จะดีหรือไม่ดีเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ถ้าเราจะเอากันให้ดีที่สุด
 ก็เป็นประชาธิปไตยไม่ได้ ต้องเป็นอย่างอื่นไป คือเผด็จการเลือกเอาคนดีๆ
 เข้าไปได้มาก แต่ประชาธิปไตยมันเบ็ดประกุก้าง คนดีๆเข้ามา คนไม่ดี
 ก็เข้ามาด้วย ถ้าจะเลือกเอาแบบนั้น ก็ต้องช้อยช้ายอยู่น้อย แต่มันมีช้อย
 อย่างหนึ่งคือไม่ใช้วิธีเผด็จการ คือไม่มีคน ๒-๓ คนมาใช้อำนาจช้อยเห็น
 ประชาชนของเรามีมันเป็นอย่างนี้ เมื่อเลือกประชาธิปไตยมันก็มีทางถูก-
 ชัดก็ ประชาธิปไตยไม่ใช่ทางราบรื่น มันมีคนหลายคนหลายเหล่าอันจะ
 ต้องมาปรับความเข้าใจกัน

คนที่ท่านถามว่าไม่มีช้อยแล้ว ทำอย่างไรก็ต้องรัฐประหาร
 ข้าพเจ้าขอตอบว่าในสมมติประชาธิปไตยเป็นอย่างนั้น ไม่รัฐประหารก็ปฏิวัติ
 มันไม่มีทางอื่น ท่านจะเขียนได้ไม่ได้ ทางนั้นก็มึ่ประจักษ์ในประวัติศาสตร์
 ก็เห็นมาแล้ว ไม่ใช่แก้ด้วยเขียนหลักการนิติรัฐธรรมนุญสิทธิศักดิ์ทาง มันก็
 ด้วยวิธีที่ดี ก็ระเบิดด้วยการรัฐประหาร เห็นมาแต่ในฝรั่งเค็ดองก็ถูก
 เราจะมาเขียนหนังสือ ๒-๓ ตัวไม่สำเร็จ ข้าพเจ้ากล้าทำว่าไม่สำเร็จ ที่สุด
 ถึงที่สุดเราจะเขียนก็ทำไม่ได้ เขียนลงไปก็ผิดหลักผิดเกณฑ์ที่ประชาธิปไตย
 ธิปไตยแล้ว พระเจ้าอยู่หัวควรจะปกเกล้าไม่ใช่ปกครองในระบอบประชา
 ธิปไตยนั้น รัฐบาลรับผิดชอบต่อใคร สภาผู้แทนรับผิดชอบต่อใคร ในกรณี
 เช่นนี้ถ้ารัฐบาลไม่กล้าเอาออก ถ้ารัฐบาลไม่ช้อย ทำอย่างไร เรื่องเป็น
 อย่างนั้น ๔ ปีที่รยุบสภาเขาไม่เลือก เราไม่ควรรจะมาแก้ไขเฉพาะหน้า ซึ่ง
 แก้ไขไปแล้วก็แล้ว ตามวิถีทางก็เป็นอย่างนั้น ท่านจะมาแก้โดยวิธีช้อย
 อยู่นอกทางประชาธิปไตย ข้าพเจ้าเกรงเหลือเกินว่าจะไม่คงงาม โทษเฉพาะ

LIERT

รัฐธรรมนุญขึ้นมา เราไม่ได้ถกจ่ายอำนาจในทางนี้แล้ว ถ้าจะมาแก้
จะกลายเป็นรัฐเอกราชขึ้นนารเป็นการถอยหลังเข้าคลอง ที่มีพระเจ้าอยู่หัวอยู่ใต้
รัฐธรรมนุญนี้ ข้าพเจ้าคิดว่าอย่างนี้ก็คืออยากจะได้วงทางของท่านไว้ไม่
เป็นที่เคารพบูชา เมื่อรัฐใดก็ตาม ในที่เคารพบูชาเป็นพุทธรูปมาใช้อำนาจก็
ต้องมีการดี และเมื่อนั้น จะมีอันตราย คือความเคารพดีการ ต่อท่านจะต้อง
ไม่ข้ามเขตนี้ ให้เสียผล นี่เป็นปัญหาที่ข้าพเจ้าเคยคิดสุดตลอดทางไม่ ใช่เป็น
พระราชารัฐไม่ใช่อ่างนันทองการจะรักษาบูชาท่านไว้ ^{ที่}ข้าพเจ้า
พระเจ้าอยู่หัวที่จะให้อำนาจรัฐนั้นคร้อกได้ ^{ที่}ท่านให้ไว้แต่ถึงถ้าไม่เห็น
ด้วยแล้วจะเป็นอย่างไร ก็เดี๋ยงเดี๋ยงพระเกียรติยศเรื่องเป็นอย่างนั้น จะทรงตั้ง
ก็เกิดคอนเฟลคกับสภา เราวางรัฐธรรมนุญทั้งหมดเราทำอะไรเป็นเกียรติ
เช่นคือหนึ่งเดือนจะเป็นการทำลายกันชน กรมนี้เกิดขึ้นพระเจ้าอยู่หัวใช้อำนาจ
ก็จะเกิดคอนเฟลคกับสภาแทน แล้วจะเป็นเหตุให้สังหารระดมบตี ข้าพเจ้า
เองก็ไม่ต้องการให้มันขึ้นได้ ถ้าสมมุติว่าถกจ่ายอำนาจแล้วไม่ทรงใช้แล้ว
นาน ๆ จะทรงใช้ที่ นั่นแหละประชาชนของเราอย่างเจริญประชาธิปไตยการ
ดีก็มีมาก ประชาชนจะคิดว่าอย่างนั้นไม่ใช่อ่างนันทองการถกจ่ายพระ
ราชอำนาจประชาชนจะว่าทำไมในหลวงไม่ได้ออก ^{แต่}จะไม่ใช้อำนาจ
ประชาชนก็ดีก็เดี๋ยงเดี๋ยงเกียรติ คือเมื่อไรท่านคิดในหลวงจะเข้ามาจัดการ
เมืองเมื่อนั้นก็เดี๋ยงเดี๋ยง ข้าพเจ้าเกรงร้อนเหลือเกินจึงคิดกันไม่เห็นด้วย
ในร้อนนี้ เมื่อถ้าความเรียบร้อยทั้งหมด ข้าพเจ้าจึงปรารถนาอย่างนี้ที่จะ
เทอคณพรมมหากษัตริย์ไว้ในฐานะที่มีเกียรติแล้วไปเถิดไม่ไปใครรอง ถ้า
มีบทบัญญัติที่จะถวายพระราชอำนาจ ^{แต่}เป็นเหตุให้กระทบกระเทือน
ข้าพเจ้าไม่อยากจะให้มี ^{แต่}คือความจริงเกรงว่าในหลวงไม่ทรงใช้ เหตุเกิด
เมื่อเร็ว ๆ นี้ใครใช้พระราชอำนาจแล้วคือดี ความจริงเพราะเหตุนี้เองที่
หลวงจึงก็ไม่มันชัดจริง เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงไม่เห็นด้วย

นายทองม้วน อุตติการ : มีข้อซักถามน้อย

LIRT

๒๕๐๓

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : หมดเวลาแล้ว เอาใจอันพรุ่งนี้
หมดเวลาแล้วเดือนไปอันพรุ่งนี้

เลิกประชุมเวลา ๑๒.๐๐ นาฬิกา

คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุมสภาว่างรัฐธรรมนูญ

นายเกษม บุญศรี (ประธานกรรมการ)	นายเจริญ บัณฑิตโร ผู้ตรวจรายงาน
นงนุชศรีศึกษากร (เลขานุการกรรมการ)	นายประเสริฐ บัณฑิตโร กษัตริย์ ..
หลวงอังกษานุรักษ์	นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ ..
พ.อ. กำนัน จำนงภูมิจิต	นายสุรินทร์ ตีฬากว ..
นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์	นายสุชนันต์ จิตรภักดิ์ ..
น.อ. พระยาศรวิชัยพัฒน์ ร.น.	นายศิริ มนต์ไกรเวศย์ ..
ขุนประเสริฐคู่ภักดิ์	นางสาวอรุณรัตน์ สุ่มบุญ ..
นายเกษม คำรงบด	นายเด็ก จารุณ ..
นายจงใจภักดิ์	นางโฉมเดชา ตีฬากว ..
นายอินทร สิงหนคร	นายพิพัฒน์ เอกะโรหิต ..

นายหยุด แสงอุทัย
เลขาธิการสภาว่างรัฐธรรมนูญ

ศรีธรรมมาภิเษก
ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand